

ČAJ



Pro chvíle pohody

KVĚTEN 2023

Časopis Autorů Jičínska

...

Musím ukrojit chleba

A zapnout

Rádio

Neb jiného zdroje nemám

Rozhlas je jako můj

Věrný druh

Mluví na mě

...

Radana ŠATÁNKOVÁ

200

Vážení čtenáři,

přichází k Vám jubilejní číslo ČAJe

200!

Tentokrát je rozděleno na tři části plus přesah do zahraničí.

První část je věnována **100.výročí pravidelného rozhlasového vysílání v Československu**, které bylo zahájeno 18. května 1923 soukromou společností Radiojournal.

Druhá část je věnována tématu železnice a především **120.výročí připojení trati z Jičína přes Libuň do Turnova**. 19. října 1903 železniční společnost Místní dráha Turnov - Rovensko – Jičín dostavěla a rozběhla trať z turnovského směru a přibližně 200 metrů východním směrem vybudovala vlastní staniční budovu, taktéž s koncovým uspořádáním.

Třetí část je věnována **100. výročí úmrtí a 140.výročí narození Jaroslava Haška**.

Přesah do zahraničí je věnován **140.výročí úmrtí autora básně *Mor ho!* Samo Chalupky**.

V závěru čísla najdete Malou rekapitulaci ČAJe.
(Všechna čísla můžete najít na stránkách ikobra.rehec.cz)

Váš Václav

100 LET PRAVIDELNÉHO ROZHLASOVÉHO
--

VYSÍLÁNÍ V ČESKOSLOVENSKU

Pravidelné rozhlasové vysílání bylo v Československu zahájeno 18.května 1923 soukromou společností Radiojournal, kterou od roku 1925 vlastnil z 51 % skrze Československou poštu stát. Československo se tak po Velké Británii, kde tamní BBC začala vysílat roku 1922, stalo druhou zemí v Evropě, která měla řádné rozhlasové vysílání. Od roku 1933 sídlil Radiojournal v Praze v budově Vinohradská 12. Na konci roku 1938 změnil Radiojournal jméno na Česko-Slovenský rozhlas. Po odtržení Slovenska v březnu 1939 vznikl samostatný Slovenský rozhlas, zatímco v protektorátu Čechy a Morava fungoval Český rozhlas. V závěru druhé světové války proběhly v rámci pražského povstání začátkem května 1945 boje o budovu rozhlasu v Praze. (zdroj wikipedie)

K načerpání rozhlasové historie doporučuji CD *90 let s vámi*, které vydal Český rozhlas v roce 2013. Najdete na něm 116 záznamů z naší historie. Viz zde: <https://www.radioteka.cz/detail/croslovo-22802-rozhlasova-historie-1923-2013>



Anketa „RÁDIO A JÁ“

FRANTIŠEK UHER

Rozhlasové vysílání jako prostředek masové informace zahájila Praha s tříletým zpožděním za světovou premiérou. Příjem nebyl snadný, používalo se tzv. krystalek. Znal jsem tři veterány, kterým družstvo dávalo přivydělat obsekáváním potoků. Stavovali se na pivo, vyprávěli, vzpomínali. Naše chata stojí na místě někdejší obecní pazderny, v mládí tam chodili na půdu poslouchat – se sluchátky na uších. Se zdokonalením příjmu rozhlas popularizoval sport. Zejména fotbal. Reportér Laufer uměl posluchače strhnout. V padesátých letech jsme s napětím poslouchali přenosy z hokejových utkání. Moje první zkušenosti s rozhlasem spadají do válečných let. Na tehdejší pořady si nevzpomínám, ale v paměti mi ulpělo, co jsem asi vědět neměl, na povinně „vykuchaný“ přijímač chytal otec Moskvu a Londýn. Pozdější vzpomínka: Pražský rozhlas volal v květnu 1945 o pomoc. Do Prahy bylo z Vysočiny daleko, vysílání však inspirovalo k odzbrojení místních německých četníků. To byl klukovský zážitek! Rozhlasové vysílání se stalo běžnou součástí života. Není mi jasná příčina, ale jsem poslouchal pravidelné ranní hlášení o stavu vody na českých tocích. A pamatuji četbu na pokračování: Poláčkův román Bylo nás pět. Zajisté mě později upoutala řada pořadů. Matka večer sedávala na chladnoucí plotně a poslouchala rozhlasové hry. To už jsem ovšem dával přednost knihám, vůně papíru začínala definitivně vítězit nad neviditelnými rozhlasovými vlnami. S pokorou přiznávám, že v současnosti je pro mne rozhlas mrtvým médiem. Uznávám ovšem, že jeho sláva a někdejší význam se dotýkají hvězd.

VLADIMÍR PÍŠA

V dřevních dobách obnovy kapitalismu, tedy na počátku pověstných devadesátých let, se cosi zajímavého až překotného dělo i v rozhlasových studiích. Stále ještě fungoval státní Československý rozhlas se svými pobočkami, konkrétně jsem znal pár lidí v pobočce Ústí nad Labem, v roce 1990 nebo 1991 mi ani nepřipadalo, že by se nějak výrazně obměnilo složení redaktorů. Občas jsem se domluvil a natočil krátký rozhovor nebo malé pásmo příspěvků do řekněme „vysílání pro mládež“, a to už někdy od roku 1986, takže příležitostná spolupráce pokračovala i v letech devadesátých. Všechno se to motalo okolo mého tehdejšího povolání dětského psychologa (co na tom, že jsme se s redaktorem bavili spíše o „dospělé“ psychologii) a občas také okolo literatury a nově vycházejících knih, což byl a je můj koníček ve volném čase. Pár desítek korun za takový

rozhlasový „štěk“ bylo celkem milých, navíc jsem si mohl odskočit na hodinku do ústeckého studia v rámci služebních cest z Liberce na naše ústecké ředitelství. Jednoho dne zazvonil telefon, tedy žádný tehdy snad ani neexistující mobil, ale klasická pevná linka, a jedna redaktorka mě vyzvala, abych připravil „četbu na pokračování“ pro mladé. Znamenalo to vybrat vhodnou knihu a v ní docela jednoduše tužkou vyznačit několik úryvků, se kterými potom dál v rozhlase už beze mě pracovali. Pro mě práce tak na půl hodiny. Když za několik týdnů pásmo postupně pustili do éteru, docela jsem užasl: profesionální herec přečetl úryvky doslova mistrovsky působivě, efekt měla i dobře vybraná hudba pro podbarvení. Netušil jsem, že jsem vybral tak sugestivní knihu. Za dalších několik týdnů jsem užasl podruhé – přišel honorář asi tak dvacetkrát větší, než jsem byl dosud zvyklý, vlastně to byl víc než jeden tehdejší měsíční plat. Za půl hodinu práce... Později se mi už nic takového nepoštěstilo, nakonec jsem už v roce 1992 změnil zaměstnání a do Ústí už jezdit ani nemohl. Po více než třiceti letech mi v hlavě zbyla jen neúplná vzpomínka, dokonce tak neúplná, že už ani nevím, co to bylo za působivou knihu, hodnou paní redaktorku a výborného mistra herce.

JINDRA LÍROVÁ

Rozhlas, rádio, přijímač, bedýnka nebo tranzistor byly se mnou v blízkosti už od dětství. V naší kuchyni stával na kredenci rozhlas po drátě. Měl dřevěný podstavec a látkovou výplň, do které si táta zapichoval odznaky, jež se v té době hodně sbíraly.

Krásně se z něho poslouchaly písničky, pohádky, četba na pokračování a dokonce pravidelný seriál „Jak se máte, Vondrovi?“, vyprávějící příběh jedné obyčejné rodiny. V neděli po obědě jsem se věnovala „Nedělní knihovničce Zrcadla kultury“, která mě zaváděla do světa knižních novinek, jež vycházely každý čtvrtek. Nevyrůstala jsem v počítačové generaci, proto byl knižní obzor pro mě vším. Když mi jako děcku přišel z rozhlasu obrázek skřítky, byla jsem v sedmém nebi. Však také oblíbený Hajaja těšil i další nastupující generace dětí a hlas Vlastimila Brodského znají z rádia snad všichni posluchači naší země.

Rádio poslouchám dodnes, mám ráda polední a noční vysílání, ale snad nejvíce ze všech mě lákají Nedělní Dobrá rána s Dvojkou. Těším se na oblíbené moderátory: Zuzanu Maléřovou, Lucii Seifertovou, Alfréda Strejčka, Václava Žmolíka, ale nejvíce na Františka Novotného, který do pořadů vkládá svou poezii, psanou opravdovým srdcem. Jeho krásná zamyšlení mám seřazena i ve své knihovně a ráda se k nim vracím. Jeho

slova pokaždé pohladí po duši, zhojí bolístky dnešních dnů, kterých bohužel není málo, a svým optimismem ukazují směr k spravedlivému a lepšímu světu každého z nás.

RADOVAN LOVČÍ

Za časů mého dětství byla v našem domě dvě „rádia“. Staré o velikosti středního televizoru, na němž praděd za války s rodinou tajně poslouchal londýnské československé vysílání. Nacisté trestali „poslech Londýna“ drakonicky, hrozil zaň dokonce trest smrti. Tento starý radiopřijímač zůstal prabábe, a když v posledních letech života ohluchla, plnil alespoň estetickou funkci a dobře ladil se starožitným nábytkem jejího pokoje. Z moderního „rádia“ velikosti tlusté knihy jsme s babičkou v 80. letech minulého století rovněž tajně poslouchali cizí stanice – Volá Londýn, Hlas Washingtonu či čs. vysílání z Jugoslávie. Trest smrti už za to nehrozil, ale jak říkala babička, „gestapácký konfidenty nikdo nepotrestal a ty svině, co dál žijou, teď udávaj' zvířatům (míněni komunisté).“ Stejně jako ona v dětství, také já jsem musel obejít před vysíláním celý dům a zjistit, zda se někdo cizí neschovává pod našimi okny – a to se ještě během vysílání dvakrát či třikrát opakovalo. Část sdělení mi vždy ušla, ale jako příslušník nejmladší generace jsem musel poslechnout a posloužit. (Nejvíce se babička bála jisté konkrétní osoby z našich Plas na Plzeňsku, kterou i jmenovala a o níž byla přesvědčena, že udávala už za nacistů a nyní ráda informacemi poslouží též rudým úřadům.) Zkrátka – měli jsme přísun aktualit i zajímavostí ze zahraničí, které se lišily of oficiálních zpráv z komunistických médií a ze školy. Informace tlumočená „Londýnem“, že existoval Pakt Molotov-Ribbentrop, který vedl v roce 1939 k rozdělení Polska mezi Německo a SSSR a že Hitler a Stalin byli spojenci zahájivší druhou světovou válku, se ve škole neučila. Je smutné, že dnes je tatáž informace v putinovském Rusku, válčícím bezohledně s Ukrajinou, opět trestná. Fandili jsme Havlovi, Devátému, Navrátilovi a dalším disidentům, o nichž jsme získávali kloudné a nepomlouvačné zprávy jen touto cestou. Také o Dubčekovi, jenž byl „na indexu“. Poslech „nepřátelského rozhlasu“ byl ovšem i navzdory maximálně puštěnému zvuku režimem rušen a bylo mu špatně rozumět. Příkladal jsem proto k místu, odkud vycházel z radiopřijímače zvuk, škeble, které babiččina sestra přivezla od moře. Měli jsme vždy dojem, že nám „zesilují příjem“. České zahraniční vysílání bylo krátké, polská bývala delší, a tak jsme se díky poslechu v tomto bratrském slovanském jazyce naučili lépe rozumět mluvené polštině. A rozhlas dnes? Mám ho jen v internetu nebo „na youtube“ a zde obří škálu různých

názorů... Doba je dávno jinde.

IVA TAJOVSKÁ

Mé první vzpomínky na setkávání s rozhlasem se vážou k neděli. Po svátečním obědě nám rodiče naladili odpolední pohádku, po níž se obvykle šlo na procházku nebo do cukrárny. O něco později jsem si nenechávala ujít rozhlasové hry, a ačkoliv rádiu zdatně konkurovala televize, rozhlasové vysílání u mě obvykle vítězilo. Platí to dodnes, nejspíš proto, že zaměstnává pouze uši, šetří oči a ponechává ruce k dispozici pro různé, třeba i méně atraktivní činnosti v domácnosti, které při poslechu lépe odsypají.

Nejvýraznější vzpomínka v souvislosti s rozhlasem se váže k srpnu před pětapadesáti lety, kdy jsem trávila prázdniny u babičky. Za svítání bušila na okno sousedka a křičela, ať si hned pustíme rádio, protože začíná válka. Možná právě proto ve mně dodnes doutnají obavy z podobných zpráv.

V posledním období, kdy povzbudivých a pozitivních informací ubývá, využívám výhody možnosti výběru stanic. Vyhýbám se zpravodajským a publicistickým pořadům, a pokud nedám přednost tichu, zaměřuji na poslech těch, které posluchače potěší, povzbudí nebo obohatí.

RADANA ŠATÁNKOVÁ

Rádio mě provází od útlého dětství. Pamatuji si ranní rozcvičky - nechápala jsem hlas veselého panáčka, který mě provokoval množstvím pozitivní energie, když se mi nechtělo vstávat do školky a později do školy. Jsem velký spáč a to jsem si uvědomila třeba díky rozhlasu.

Pochopit techniku se mi také nedařilo. Neustále jsem v nestřeženém okamžiku sahala do všech děr přístroje, včetně do zásuvek, z čehož byly všechny osoby, které mě hlídaly, nepochopitelně vytočené. Prý mě něco kopne, ale vůbec jsem nechápala, co je to elektřina. Já jen chtěla vidět malé lidičky, trpaslíky, kteří se vejdou do takové krabice, které se říká "rádio".

No a o pár let později jsem se dozvěděla, že jsem "chytrá jak rádio", což jsem chápala tak, že v rádiu všechno vědí poněkud napřed, protože hlásí zprávy a tak dále.

Všechny roky jsem za společnost rádia velmi vděčná. Když chci, zapínám. Když nechci, přepnu nebo vypnu. Ideální společník. Ostatně - zmínila jsem se o něm i v básni:

(...)

Musím ukrojit chleba

A zapnout
Rádio
Neb jiného zdroje nemám
Rozhlas je jako můj
Věrný druh
Mluví na mě
(...)

ALENA KRŤILOVÁ

S rádiem v dobrém i zlém

Dříve rádio, nyní rozhlas, je naprosto nepostradatelnou součástí mého života již od útlého dětství. V neděli jsem se nemohla dočkat pohádky. Začínala ve 13 hodin a to už muselo být po obědě umyté nádobí, poklizeno, lehly jsme si s maminkou v kuchyni na gauč a má fantazie se rozjela naplno. Spolu s Gerdou jsem ve vánici hledala ztraceného Káje, s Jiříkem prožívala jeho dobrodružství na cestě pro Zlatovlásku...

Ale nejsilněji mne rozhlas zasáhl osudného 21. srpna 1968. Od časných ranních hodin seznamovali stateční redaktoři z Vinohradského studia posluchače o naprosto nečekaném vstupu vojsk Varšavské smlouvy na naše území, jejich vzrušené hlasy provázela střelba na budovu rozhlasu... Když při dopoledním shromáždění všech zaměstnanců našeho podniku ve velké výrobní hale zazněla z rozhlasu po dramatickém vysílání aktuálních zpráv československá hymna, kutálely se slzy i po tvářích statných mužů, kteří prožili druhou světovou válku...

Dodnes zůstává rozhlas mým nejlepším přítelem - pro jakýsi pocit sounáležitosti s ostatními lidmi, pro potěšení, utišení, poznávání nového, prostě nemine den, kdy bych nezmáčkla ten čarovný knoflík, který mne spojuje s děním kolem nás.

JAN LIPŠANSKÝ

Jak nevznikl rozhovor pro BBC radio

V roce 1995 jsem byl jedním z prvních – samozřejmě až po Františku Fukovi –, kdo v Česku používal internet a dělal si jednoduchým HTML jednoduché stránky. Takhle jsem si našel překladatelskou práci pro jednu britskou firmu (vlastně si našli oni mne) a dělám pro ně dodnes. Z nudy jsem dělal stránky své holce nebo o zpěvácích, hercích a filmech, kteří mě zajímali. Jednoho dne se mi ozvali z britské pobočky BBC v Praze. Že by je zajímalo, proč jsem udělal internetové stránky o seriálu 30 případů

majora Zemana. Cítil jsem nejenom trému, ale také velký ostych, neb jsem si v angličtině nevěřil. České školství totiž školometský lpí na gramatice a předpřítomných a předminulých a různých dalších časech. Podle toho rozhovor i vypadal. Pan redaktor byl milý a když jsme si povídali bez zapnutého mikrofonu, neměl jsem problém. Jenže – jak zapnul mikrofon, zpotil jsem se a snažil se mluvit anglicky spisovně, správně gramaticky, hledal jsem slova... až pan redaktor z BBC mikrofon vypnul a zkonstatoval, že z toho asi nic nebude, ale že je mu to líto, a že nechápe, proč jinak si povídám plynule, ale se zapnutým mikrofonem je to k ničemu. Odnaučil jsem se tomuto českým školstvím mi vsugerovanému zlovyku až na týdenní konferenci v Los Angeles. První den jsem nerozuměl nikomu a ničemu a s nikým nemluvil. Druhý den jsem říkal obligátní yes, no, oh apod. Třetí den jsem začal opatrně mluvit a s překvapením jsem zjistil, že každému jsou ukradené předpřítomné časy a případné pravdomluvné hrubky, ale že je rád, že si pokecá. Poslední den konference už mi nedělalo problém mluvit a dokonce se mne jeden Američan zeptal, že mám zajímavý přízvuk, jestli nejsem z Texasu... No jo, ale v té době tam už pan redaktor z BBC nebyl a já pak pro rozhlas namlouval jen pravidelné měsíční okénko o nově vycházejících DVD. Česky.

MAREK VELEBNÝ

Když slyším název, heslo: rádio a já, slyším najednou písničku od zpěváka Standy Procházky. Tak k tématu rádia, rozhlasu. Od mládí jsem poslouchal populárně vědecký pořad „Meteor“ s redaktorem Budilem. Míval jsem takový velký obdélníkový přístroj s nápisy názvů rozhlasových vysílačů. Pak už mi nějak přestalo fungovat hlavní tlačítko, tak jsem to měl nahrazené, podložené kostkou lega. I když jsme třeba většinou silvestrovské estrády sledovali v televizi, občas jsme si pustili i program i v rádiu. Používal jsem také do „opotřebení“ malý přenosný, tedy spíše kapesní japonský tranzistoráček v koženém přebalu, asi už modernější než byly ty, co lidé za srpnových dnů roku 1968 drželi u ucha. Táta byl velký sběratel hifi, audio techniky, takže stará rádia, gramofony, magnetofony, gramodesky. Těch měl možná ve své sbírce přes tisíc, takže to byla taková konkurence rozhlasu. Ale když jsme měli nějakou činnost ve sklepě, kde jsme měli i temnou komoru na vyvolávání fotek, tam svou nezastupitelnou roli hrál i rozhlas. Mezi skvosty audiotechniky měl ve sklepě rádio z války, vojenskou radiostanici, gramorádia aj. Mezi tátovo kutilské pomůcky patřila i páječka, různé audio kutilské knihy, příručky apod. U mne se poslouchání rádia utkávalo v boji s posloucháním písniček, scének, divadel

z gramofonu. Spíše pak když jsem byl po revoluci tzv: na zkušené v Německu, tak jsem byl ač nedaleko za hranicemi ve spojení s českou kulturou právě přes poslech rádiových vln. A ač bych byl spíše již kluk na ženění, v té době začátku devadesátých let jsem si oblíbil poslech „Rádia pod polštář nebo na polštáři“. Jinak jsem rád dál poslouchal populární naučné pořady, zprávy, reportáže.

Z dětství si pamatuji rok 1980, kdy byl zastřelen John Lennon a v tu dobu bratr hodně používal kotoučový magnetofon na nahrávání a vím, že jsme si pak zprávu o Lennonově smrti nahráli na kotoučák. V dalších a dalších letech u mne spíš převládala televize, i když i na té moderní jsem si pak i někdy pustil nějakou rozhlasovou stanici. Rádio spíš slavilo úspěch, když byla televize v opravě. Ale třeba při návštěvě kamarád v Popradu, který nemá televizi jsem s ním měl takovou meditační večerní hodinku, kdy jsme poslouchali zprávy polské stanice o úmrtí britské královny.

OLDŘICH SUCHORADSKÝ

Rozhlasové vysílání mám ve vzpomínkách od nejranějšího dětství, protože u nás hrálo rádio od rána do večera. Někdy mám pocit, že jsem se s ním dokonce i narodil.

Každé ráno jsem se probouzel rádiem, které měl tatínek hned u své postele. Bylo to v ½ 7 ráno a první co zaznělo, byla znělka rozhlasového cvičení. Ne, náš tatínek podle rádia nikdy necvičil. Pro mne však znělka znamenala, že je čas vstát, umýt se, nasnídat a o hodinu později vyrazit na cestu do školy. Nejprve to byla Osmiletka v Šimkově ulici, kam jsem v sedmi letech vstoupil do své první školy. Později do krásné budovy tehdejší SVVŠ JKT, dnešního ho gymnázia, kam jsem docházel celé 4 roky. A pak ještě další tři roky hned do sousední budovy Pedagogické fakulty, kde jsem svůj pobyt v Hradci Králové, kde jsem svých 11 let vzdělávání ukončil.

Vracím se zpět k rádiu. Při studiu, jako v době přípravy k maturitě, ale i k vysokoškolským zkouškám, stejně jako ke státnicím, jsem potřeboval zvukovou kulisu, kterou pro mě bylo puštěné rádio. Vysílané programy mně nevadily, spíše mně pomáhaly. Potřeboval jsem, aby tam převládala hudba. Mluvené slovo mně k učení už tolik neinspirovalo. Rádio jsme měli také v kuchyni, hned vedle okna. Hrálo nepřetržitě, až k noční 22. hodině. Tatínek a moje sestra už dávno leželi v ložnici a chystali se ke spánku, ale já se v kuchyni učil a poslouchal jedním uchem rádio. Jednou, při ladění stanic, se mně podařilo na něm zachytit hudební vysílání rádia

LUXEMBURG, se světovými hity. Občas jsem také zachytil vysílání Svobodné Evropy do Československa. Když to náhodou tatínek zjistil, tak pro takové moje ilegální poslechy neměl pochopení. Báł se, že to uslyší sousedi a udají nás „esenbákům“. Občas jsem měl hudbu puštěnou příliš silně, až se zezdola ozvalo bouchání smetákem do stropu, což byl pokyn, abych rádio ztlumil. Toho se dožadovala sousedka Vacková, která pod námi bydlela. Ona byla původem Ruska, která tu zůstala po osvobození Rudou armádou po roce 1945. Nikdy se nenaučil pořádně česky, a tak s námi komunikovala nejčastěji pomocí smetáku. Většinou jsem rychle pochopil o co jí jde, a rádio ztlumil nebo ho někdy docela vypnul. Někdy jsem byl v nočním učení natolik pilný, že jsem se dočkal i Československé státní hymny, kterou rozhlas vysílal každý den ihned po půlnoci. To už pro mne bylo krajní znamení, že je potřeba jít konečně spát.

Poznal jsem různé formy rozhlasového vysílání. Třeba rozhlas „po drátě“. Ozýval se z dřevěné bedýnky, která byla tehdy snad v každém obchodě a hrála tam od rána do večera. Občas i v domácnostech, jako u mé tety Boženy v Pelclově ulici, kde jsme občas s mojí sestrou přespávali a řádili tam se sestřenicemi, za zvuků tohoto jednoduchého rádia, s jediným vysílacím kanálem. Většinou tam běžel celostátní program z Prahy, ale část dne i krajové vysílání místního Královéhradeckého rádia.

V jeho natáčecím studiu jsem se objevil v době svého pedagogického studia. Natáčel tam se mnou a několika mými spolužáky redaktor, později spisovatel a disident, Ludvík Vaculík. Pro mne to natáčení bylo až nečekané trauma. Natáčecí studio ve Vrchlického ulici působilo dost nepřátelsky. Nejen tím mikrofonem u kulatého stolu, ale hlavně otázkami a mojí povinností na ně pohotově reagovat. Redaktor Vaculík mně svými otázkami nešetřil a mně nutil být školním rebelem. V odpovědích jsem byl nucen hovořit proti své škole a například vysvětlit, proč je mezi mými spolužáky většina děvčat a chybí tam chlapci-budoucí učitelé. Po odvysílání jsem z toho měl málem průšvih. Zavolał si mně děkan fakulty, který si mně pozval, abych mu to co jsem tam říkal vysvětlil. Nějak si mi ho podařilo přesvědčit, že jsem v té nervozitě ve studiu chvílemi ani nevěděl, co do mikrofону říkám. Pořad byl naštěstí vysílán až o velkých prázdninách, takže ho zas tak moc spolužáků, ale i dalších mých známých neslyšelo.

I já jsem ho poslouchal uprostřed prázdnin neposlouchal doma, ale spolu se svojí babičkou ve Mlýnci, na jejich starém rádiu. Hodinu vysílání jsem věděl předem a babička před vysíláním obešla půl vesnice, aby sousedkám sdělila, že budu hovořit v celostátním rádiu. Prý si mně musí poslechnout. Pro mě to byl trapas už v tom, poslouchat svůj vlastní, v rádiu

dost pozměněny hlas, a to ještě k tomu to, co jsem se tam snažil mluvit. Když jsem však viděl, jak byla babička z toho vysílání nadšená, trochu jsem se uklidnil. Sousedky mne druhý den moc a moc chválily, takže jsem pochopil, že to asi nebylo z mé strany zas tak špatné. Tehdy jsem naplno uvěřil, že být slyšet v rádiu je důležité a vskutku jedinečné. Ale platilo, že já jsem se sám sobě v té rozhlasové bedýnce moc nelíbil. Hlas se mně jevil jako vylekaný, ochraptělý a zcela jiný, než jsem si myslel, že ve skutečnosti je. Ale nepochybně jsem to byl já a uvěřil jsem, že jsem se na chvíli stal rozhlasovou hvězdou...

RENÁTA ŠŤASTNÁ

Rozhlasové vysílání mě provází už od mala. Jako holčička jsem moc ráda poslouchala s dědou pohádky. Moje mládí provázel tranzistorák, který si moje maminka koupila v Tuzexu a v "devadesátkách", když jsme stavěli s rodiči dům (a já byla v nejlepším stadiu puberty), jsem ho tahala i po ležení. Rozhlasový přijímač je můj život a bez rozhlasového vysílání si neumím představit život. Po "dvacítce" přišlo období, kdy jsem vyhledávala hlavně písničky, takže komerční stanice, ale po "čtyřicítce" mi doslova učaroval Český rozhlas, protože mi dává seriózní informace a muziku, kterou jsem dlouho neslyšela. Je mi s ním dobře.

A mojí srdcovkou se stal v roce 2020, kdy mi dal možnost stát se součástí nedělního vysílání. Celý následující rok jsem pak sedávala každou neděli ve studiu s Alešem Cibulkou a později s Michalem Jagelkou. Měla jsem svůj pořad Šťastné vzpomínání s Renátou Šťastnou, kde jsem představila svoje knihy Vzpomínkomat a Retro/Republika a vzpomínala na časy, kterým dnes už říkáme retro. Poznala jsem tedy Český rozhlas Dvojku i z druhé strany a moc se mi tam líbilo.

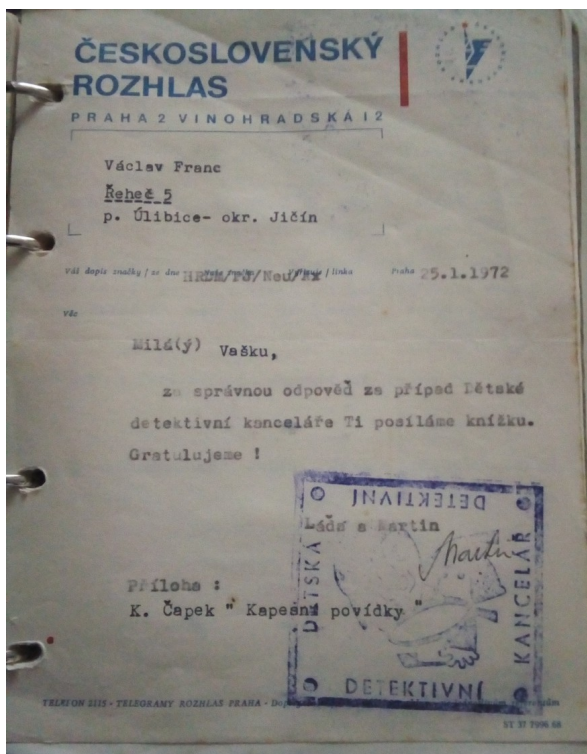
Do dalších let přeju Českému rozhlasu hodně spokojených posluchačů, a ti budou, když bude programová skladba tak pestrá jako teď a moderátoři tak lidští, jak jsem je poznala. Díky, že jsem díky Českému rozhlasu neztratila nervy a stále zůstávám hrdou Češkou!

VÁCLAV FRANC

Rozmýšlím, jaký zážitek vybrat, neboť jich bylo opravdu mnoho. Třeba ranní tělocviky, které patřily k mému vstávání. Nebo řadu sportovních přenosů s tranzistorákem v pořadech „S mikrofonem za hokejem.“ Nebo sledování cyklistického Závodu míru, zimních olympijských her v Lake Placid či události zlomové v našich novodobých dějinách.

Nakonec jsem vybral událost, kdy jsem se jako desetiletý účastnil soutěže Dětské detektivní kanceláře. Každý týden byl vysílán jeden detektivní příběh a já posílal správnou odpověď do soutěže a doufal, že mě jednou vylosují. A stalo se, jak dokazuje obrázek. V lednu 1972 jsem získal cenu (knihu Karla Čapka Kapesní povídky) a v éteru zaznělo poprvé „Vašek Franc ze Rehče!“

Postupem času moje jméno zaznělo v rádiu vícekrát, ale na to poprvé se nezapomíná.



KARLA ERBOVÁ

Moje spolupráce s rozhlasem.

Moje spolupráce s tím bohuľibým zařízením se odvíjela v několika etapách – v padesátých a šedesátých letech jako začínající autorka jsem si občas troufla do rozhlasu něco poslat – občas něco odvysílali, mé sebevědomí, samozřejmě rostlo.

Přišel rok 1968 a všechno jinak: patřila jsem mezi autory, kteří nebyli oblíbeni (mívala jsem občas pusinku trochu víc „puštěnou na špacír“), přišla o práci, bezmála o jakoukoli, nenávidět nezná hranic! - nemohla publikovat, mezi první a druhou vydanou knížkou mám 25 let nedobrovolného mlčení. Pomyšlení na rozhlas nepřicházelo v úvahu.

Ovšem, kdyby člověk nebyl paličák a pořád něco nezkoušel. Což je můj případ. Za těch nesnadných let normalizace jsem si několikrát troufla do československého rozhlasu Praha (kde mne neznali, do té doby jsem spolupracovala s Plzní) – několik svých básní - trochu větších – čekala zamítnutí jako se obvykle autorům mého ražení dělo - a ono ne. Ono ne.

Ono to bylo odvysíláno v podání jmen, jichž jsem si velice vážila: Václav Vozka, Ivo Pavlata, Luděk Munzar, Eva Glatíková, Luboš Tokoš, Viktor Preiss.

Čekala jsme na svou hlavu aspoň hurikán – a ono nic. V Plzni se přecházelo na druhý chodník, když mne měli přátelé potkat, Praha mne čas od času odvysílala, dokonce honorář poslala, dokonce se zajímali, kdo to v té Plzni je – nějaký čas žili v omylu, že mé jméno je krycím anonymem pro některého známého plzeňského básníka.

V literární redakci pražského rozhlasu seděli tehdy dva výborní básníci, zamilovaní do své práce, kterým to nikdy nezapomenu!!! V dobrém, samozřejmě! Václav Daněk a Rudolf Matys.

Dokonce se stal malý zázrak – za skladbu Jakub zápasí s andělem mi byla udělena Zvláštní cena rozhlasové žatvy. Ne, toto se z paměti vymazat nedá, toto má člověk v sobě jako znamení něčeho pevného a dobrého.

Děkuji, kamarádi. Děkuji za krásnou lekci člověčiny, která trvá.

ALENA BARTOŇOVÁ

Rádio je moje mládí. Ranní otočení knoflíku u přístroje. Každodenní stejná znělka u rozcvičky. Krátké stručné zprávy a písničky populárních zpěváků.

A nyní? Ráno postavím hrneček vonící teplé kávy na stůl a sáhnu po ovladači k televizi. Přitom už otevírám mobil, abych zjistila, co je nového. Když bylo ráno jenom rádio, vše bylo klidnější.

Tak ať stále žije rádio!

JARMILA MARŠÁLOVÁ

Moje vzpomínky na rádio

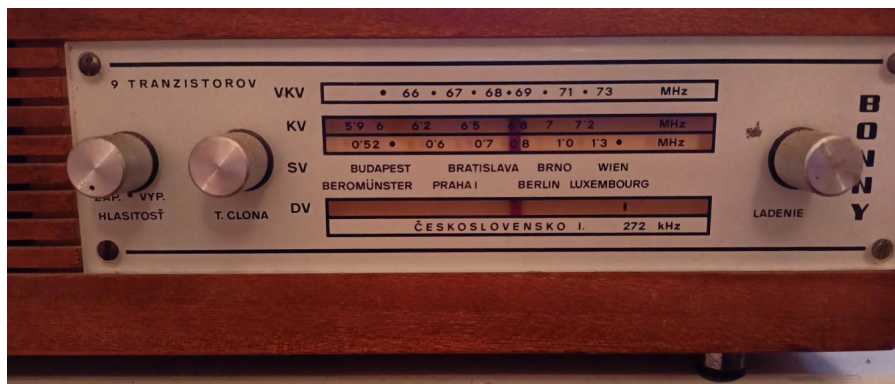
Je to už víc než padesát let, co jsme doma ze starého dřevěného rádia na polici v kuchyni na Českém rozhlasu Brno v neděli po obědě poslouchali pohádky a dechovky ...

Můj pubertální vzdor pak částečně nahradila rozhlasová stanice Hvězda. Dnes už vím, proč ten název.

Nejraději jsem si naladila pořad Pozor, zákruta! asi na Slovenském rozhlase, její znělka mi v uších zní dodnes.

Bylo mi skoro třináct, když si táta domů přinesl nové rádio, spíš trand'ák, dárek ke čtyřicátinám.

Čekala jsem na vhodnou příležitost, kdy naši nebudou doma, abych ho mohla pořádně osolit. Na kredenci řvalo tak, že se i kolemjdoucí třásli. Když se blížila třetí odpoledne, honem pootočít knoflík doleva, byl by mazec, musela jsem jen důvěřovat tomu, že mě našim někdo nepráskne. Nebyla to ledajaká stanice, Rádio Luxembourg a na ní písničky, co se



vetřely pod kůži, Sugar Baby Love od The Rubettes mě okouzila nejvíc.

Později jsem přeladila na Frekvenci 1 a Noční proud, vydržela do té doby, než se v rozhovorech intenzivně probíralo rozdělení Československa a tahání o čárečku.

Před pár lety mě oslovil můj známý v Příbrami.

„Nechtěla bys dnes přijet na Dobříš? - udělal bych s tebou v rádiu hodinový pořad. Přijed', zaplatím ti cestu a pak tě odvezu domů, nemám tam koho dát.“

„V žádném případě! - do éteru, bez přípravy, na to nemám nervy.“

„To dáme, když nebudeš vědět, co dál, dáme písničku.“

„Hm, tak to budeš celou hodinu hrát!“

Přesvědčil mě. Byla to pro mě čest, být v pořadí druhým hostem Rádia Dobříš. Povídali jsme si o mém malování a zpívání, hrálo se.

Dodnes na to ráda vzpomínám. Škoda, že na další pořad se už nedostalo, rádio ukončilo svoji činnost záhy po rozjezdu. Naštěstí jsem nebyla ten důvod já, ale pravděpodobně nedostatek financí.

Ted' mám nejraději ticho a klid. Rádio už neposlouchám, ale věřím, že ještě přijde čas, kdy zase zmáčknu knoflíček...

120 LET DRÁHA JIČÍN – LIBUŇ - TURNOV



Ilustrační foto Františka Tylšara: nádraží v Lužné u Rakovníka.

Na podzim si připomeneme 120.výročí připojení tratí z Jičína přes Libuň do Turnova v majetku společnosti Místní dráha Turnov - Rovensko - Jičín, a to 19. října 1903.

Rozhovor poskytl železničář a literát tělem a duší František Tylšar, který vydal před časem humornou knihu z prostředí vlaků a nádraží *Záchranná brzda aneb Veselé příběhy železniční.*

Na výše uvedené trati se odehrává i část románu Jaroslava Rudiše *Winterbergova poslední cesta*. Moje povídka *Winterbergovo poslední odhalení* se k turnovskému rodákovi a milovníkovi železnice Rudišovi vrací.

Asi tě překvapím, ale ve vlaku nejraději spím!

ROZHOVOR – FRANTIŠEK TYLŠAR

Fanda Tylšar je organizátorem a tvůrcem knih Literátů na trati. V roce 2023 vyjde již desáté pokračování. Zároveň pracuje na dráze, takže je povolán k otázkám týkajících se drážní problematiky.



- V roce 2023 uplyne 120 let, přesně 19. října, od připojení trasy z Jičína přes Libuň do Turnova v rámci společnosti Místní dráha Turnov - Rovensko – Jičín. Určitě proběhne celá řada akcí na připomenutí tohoto výročí. Máš rád vzpomínkové jízdy parních lokomotiv? Co v tobě evokují?

Mám rád železniční nostalgii. Nakonec, sám jsem ji v mládí zažil na vlastní kůži. Když mi bylo deset, stál jsem v

Nezamyslicích na peróně vedle velké parní lokomotivy. Její kola byla vyšší, než já. Za jízdy jsme pak nemohli otevírat okno, kvůli kouři a jiskrám.

O něco později, už jako vyučený průvodčí jsem začínal ve vozech se dřevěnými sedačkami a na trati do Morkovic jsem musel před začátkem směny zatopit v kamnech uprostřed vozu. Cestující, kteří přinesli polínko nebo kus uhlí směli za odměnu u těch kamen kouřit. Taková to byla přátelská trať!

- Co nejraději děláš při cestování vlakem? Pokud tedy nejedeš pracovně. Čteš si? Pozoruješ krajinu? Zapřadáš rozhovor se spolucestujícími?

Asi tě překvapím, ale ve vlaku nejraději spím. O druhou pozici se dělí pití kafe nebo návštěva restauračního vozu, kde si vždy pochutnám. A na tratích, kde není ani jedno z těchto tří možné, jako například do Jičína, čtu

nebo píšu.

- Mimochodem pamatuješ na scénku dvojice Šimek – Sobota a zapřádání rozhovoru se spolucestujícími?

Upřímně, Šimka a Sobotu mám moc rád a jejich humor je pro mne učebnicí, jak by měl vypadat správný příspěvek do Řehečské slepice. Přesto na tuto scénku jsem nikdy nenarazil. Ale slibuji, určitě to co nejdřív napravím.

- Je česká železnice ve své improvizaci dokonalá, jak tvrdil pan Kawasaki v podání Jiřího Krampola v jedné ze semaforických scének?

Kawasaki měl pravdu. Neznám dokonalejší systém. Železnice je soukolí, které je méně udržované, než by si zasloužilo. Mnohý vlivný do něj přihodí lopatku písku... A přesto jede s minimálními potížemi jako dobře namazaný stroj. Ale asi to znáš ze zdravotnictví, kde je to určitě podobné. Prostě zázrak!

- Říkal jsi mi, že v době covidu byla služba dobrá, protože vlaky jezdili málo obsazené. Jak na covid na dráze vzpomínáš?

Covid velmi dobře prověřil naše schopnosti improvizace a naši imunitu. Bylo to něco nového a my to zvládli. Myslím si, že jsme byli mezi prvními, kdo se s virem potkal. Představ si rychlík se šesti vozy a v každém kupé sedí lidé, kteří ti podají svůj lístek holou rukou. Když to vezmeš statisticky, je téměř vyloučené, aby ses s virem během pár směn nepotkal. Ale na druhé straně máme díky tomu neskutečně dobrou imunitu, roky trénovanou různými chřipkami apod. Rád vzpomínám například na dobu, kdy jsem v tvrdém lockdownu směl jako jediný z rodiny cestovat nejen mezi okresy, ale i kraji, nebo když jsem šel po dvacáté hodině prázdným městem ze směny domů. Kdo tohle zažil?

- Náš srovnání s drahou v zahraničí? Jaký je rozdíl mezi českou, rakouskou či německou dráhou?

Mám. Cestuji vlaky po celé Evropě. A myslím, že jsme nejlepší. Mnohde mají lepší techniku. Třeba v Německu. U nás máme nejlepší personál. Naši železničáři mají schopnost improvizace, sebeobětování a dalších vlastností, které jinde neumějí ani pojmenovat. Systém nás dotlačil k dokonalosti.

- Máš rád výluky?

Jak kdy. Pokud jezdím po celé trati jen autobusem jako průvodčí, je to méně práce než ve vlaku. Pokud ale jedu v pozici cestujícího, už to vidím jinak.

- Kdybys měl hlasovat pro nejkrásnější nádraží, které by to bylo a proč?

Nejkrásnější nádraží? Položím-li si otázku, co by mělo takové nádraží mít, zjistím, že to není jen o estetice. Krásné nádraží musí mít výpravčího, stavědla, návěstidla, usměvavou paní pokladní a hlavně! Tu hlavní věc už znal kolega Puškyn, když v Evženovi Oněginovi použil verš, kterým se zamýšlí nad budoucností cestování v Rusku: „A ku prospěchu národa, co stanici hospoda!“ Ano, nádraží bez nádražky není nádraží. A teď mi takové ukaž! Dříve jich bylo! Dnes abys pohledal.

- Můžu tě přezkoušet z několika ajznbnoňáckých výrazů? Komu nebo čemu se na dráze říká datel, flamendr, křemenáč či mañas?

Věř mi, odpovědi znám. Ale přezkušování smí u mě provádět jen osoba k tomuto odborně způsobilá. A to, bohužel nejsi. Mohu ale dodat, že každý kraj má svůj slang trochu jiný. Například na Ostravsku se používá výraz „naokolo“, který jinde neznají, a takových by se po železniční síti našlo spousta. PS: Můj nejoblíbenější datel, flamendr, křemenáč či mañas si občas zahraje s Rehečským kvartetem na flétnu.

- Kde jsi byl díky dráze nejdál?

V Řecku, ale věřím, že se letos svezu i po železnicích státu Izrael.

- Máš nějakou vysněnou destinaci, kam bys chtěl dojet po kolejích?

Mám. Ta destinace se jmenuje důchod. Až 12.12.2031 vystoupím v této cílové stanici, začnu plánovat delší a ještě delší cesty.

- Jaká bude podle odhadu účast Literátů na trati na desátém jubilejním ročníku?

Říká se: „Nechval knihu před vydáním“. Přesto věřím, že dobrá.

- Na závěr asi zbytečná otázka, ale přece: Máš rád zpoždění? Případně jaké největší jsi absolvoval?

Opět odpovím ano i ne. Pokud dobíhám na vlak, ta se hodí, pokud někam spěchám, tak mě nepotěší. A největší? To bylo v čase, když jsem jezdil do Olomouce na drážní školu. Ráno jsem přijel a na odjezdové tabuli byl zpožděný expres z Moskvy. Šel jsem ze školy a byl tam pořád. Měl 800 minut zpoždění.

Děkuji Ti za rozhovor. Václav

František Tylšar

Záchranná brzda aneb Veselé příběhy železniční

„Na železnici dějou se věci ...“ zpívali Jaroslav Uhlíř a Karel Šíp v jedné písničce. A potvrdit vám to může František Tylšar, železničář tělem i duší. Pracuje jako vlakvedoucí a zná další profese na dráze, neboť je dlouhá léta školil.

Jeho příběhy vycházely v časopise „Železničář“ a nakonec se je Fanda rozhodl vydat v souboru nazvaném „Záchranná brzda aneb Veselé příběhy železniční.“

Knížku jsem si přečetl, jak jinak než cestou vlakem. Musím napsat, že ji humorné příběhy zkrátily cestu, že uběhla jako voda. Příběhy se čtou plynule, neboť je většinou psal sám život. Autor je jen přioděl do lákavých obalů.

A tak se dozvíte, jak se malý Fanda vlastně rozhodl, že se stane průvodčím. Ve vlaku se věci zapomínaly, zapomínají a budou zapomínat, ale když někdo zapomene dámské červené kalhotky?

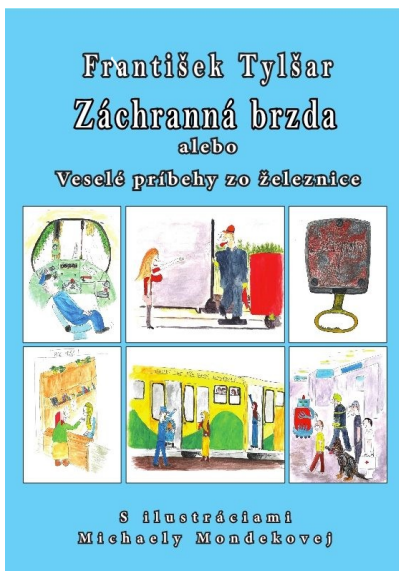
Průvodčí má své zkušenosti s různými typy cestujících, specifickou skupinu tvoří vodáci, ale i Asijaté cestující do „Čejbíči.“

Pochopitelně dojde i na ruční brzdou či na poruchu „zahušťovacího systému.“ Ve vlacích cestují i naši čtyřnozí miláčci, cyklisté, děti i černí pasažéři. Všechny tyto skupiny jsou podnětem pro nejrůznější příhody. Nakonec jedna maminka má výhodu, neboť má jen pět dětí a jízdné se platí až od šesti!

Děti zase potřebují heslo na wifinu, ale když si dráha vymyslí takovou složitou číselnou kombinaci, tak nemusí fungovat.

Osobitou skupinu tvoří pokladní, které mají svoje zkušenosti s nejrůznějšími lidmi. Ale povídka o jedné babičce, která potřebuje vědět, jak se to tam jmenuje, jak „bydlí ten hodnej loupežník,“ vás určitě dostane.

František Tylšar je zároveň „literát na trati,“ takže zná i Michala Viewegha a další přátele „od pera.“



Dovolím si i citovat: „...nejnadanějším autorem je v tomto směru samotný život. Často nás překvapí takovými příběhy, jaké by ani ten nejlepší spisovatel nevymyslel. Stačí se jen pozorně dívat kolem sebe nebo trpělivě naslouchat, a pozoruhodný příběh je na světě...“ Fanda Tylšar umí sledovat, naslouchat a podělit se o svoje zážitky.

Představuji si, když беру knížku do ruky, jak Fanda Tylšar vstupuje do kupé a pronáší svoji větu: „Dobrý den, jízdenky a trocha humoru, prosím.“

Jaroslav Rudiš - Winterbergova poslední cesta

2021, Labyrint

Překlad: Michaela Škultěty

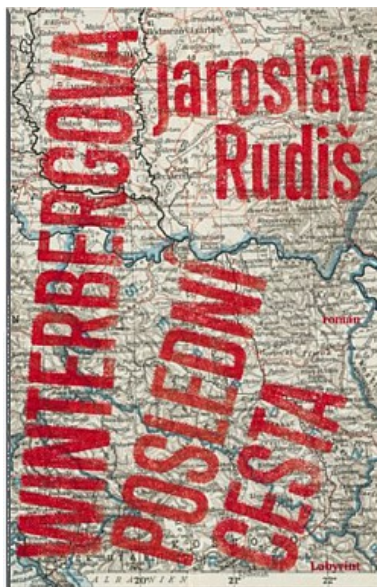
Kniha vyšla v němčině v roce 2019,

originální název Winterbergs letzte Reise

Na český překlad Rudišovy knihy jsem čekal s napětím a musím napsat, že mě nezklamal, právě naopak. Je to podle mého názoru kniha, díky které se Jaroslav Rudiš zařadil mezi světové autory. Román oceněný již v Německu si zcela určitě získá čtenářskou pozornost také u nás.

Jak knihu stručně charakterizovat? Nejlépe slovy autora, viz str. 246, cituji: „Jeden den s vaším otcem, a budete o Hradci Králové vědět všechno. A o Sarajevu. O historii železniční dopravy v Rakousku - Uhersku. A o krematoriu v Liberci, o tom taky hodně vypráví. A o mrtvolách.“

Wenzel Winterberg se narodil z Liberci, vlastně v Reichenbergu, právě v roce 1918. V tom roce tam vzniklo žároviště, v němž pracoval jeho otec. A když se téměř o sto let později roznemůže, jeho dcera Silke najme Jana Krause, pečovatele v Berlíně, aby jejího otce převedl na druhý břeh. Kraus žije v Německu od roku 1986, kam za dramatických okolností emigroval z Vimperku. Winterberg ale ještě neumírá, zvláště když má baedekr pro Rakousko – Uhersko z roku 1913. Spolu se vydávají na cestu po stopách válek a starých lásek. Hledat Lenku Morgensternovou



do Sarajeva.

Kniha je rozsáhlá, ale vrací nás do časů ještě před Velkou válkou, kdy byl svět snad ještě v pořádku, abychom na životech Wirtenberga a jeho současníků prožili ještě jednou velkou část 20.století. Cestu lemují hroby, mrtvoly a naděje. Viz str. 153: „Celá Evropa je jeden jediný vlhký, hluboký hrob, který ale přece není tak hluboký, jak si lidé myslí. Mrtví chtějí zpátky. Jsou tam. Vidím je ...“

Kniha je pro nás zajímavá i třeba tím, že popisuje místa z našeho kraje , Hradec Králové, Jičín, Sadovou.

Rudišovi se podařilo podívat „skrz historii.“ Jako čtenář se budu k Winterbergově poslední cestě vracet, neboť při prvním čtení člověk nemůže pochopit všechny významy textu. Právě proto je tato kniha výjimečná.

Viz str. 75: „Opravdu jsem šílený, jsem nemocný. Trpím záchvaty historie ...“

Str.146: „Historii za sebou vždycky vlečete jako provaz, ať chcete nebo ne, na kterém se nakonec oběsíte ...“

Str. 239: „Šílené, všechno je to šílené. Nedá se to překolejit.“

Str. 410: „Otec měl přece jenom pravdu, ten svět už neexistuje, všechno je to jenom pohádka ... Všechno jsou to lži.“

Václav FRANC

WINTERBERGOVO POSLEDNÍ ODHALENÍ

Sedíme v Grand Hotelu Praha v Jičíně a Winterberg spustí: „Krausi, posloucháte mě?“

„Kolikrát vám mám říkat, že jsem Franc a ne Kraus?“

„Franci, posloucháte mě?“

„Jo.“

Loknu si dalšího piva.

„Je to pivo dobré?“

„Jo.“

„Znal jsem jednoho France, ale ten se psal se „z.“ Byl to Sudeťák a jezdil do Reichenbergu pohřbívat své spolužáky. Ale o tom jsem mluvit nechtěl. Víte, Franci, já jsem se v Reichenbergu, kde je nejstarší žároviště a je stejně starý jako Československá republika ...“ začal zase ty své skazky.

„Pane Winterberg, běžte už s tím svým Reichenbergem a žárovištěm doprdele,“ ale že mě to trvalo dost dlouho. I přes vypitý piva jsem neměl odvahu poslat ho tam.

„Krausi, teda Franci, co vy víte o životě. Nevíte nic,“ zase začal. „Já znám taky Berlín. Znáte Berlín, Franci?“

„Ne.“ Musel jsem po pravdě přiznat.

„Já jo, hlavně U-Bahn i S-Bahn, jezdil jsem tam jako strojvedoucí, víte, co je to dělat strojvedoucího čtvrtinu století?“

„Ne.“

„Tak vidíte a chcete mě okřikovat. Za pětadvacet let, kdy čučíte na trať jsem měl vykoukaný oči. A ještě ke všemu ty sebevrazi, víte, jaký jsou sebevrazi mrtvoly. Můj otec by vám mohl vyprávět, pracoval v žárovišti v Reichenbergu. A já jich taky pár viděl za celej svůj profesní život. Třeba takovýho Bertráma, znal jste Bertráma?“

„Ne,“ upil jsem piva.

„Tady jeden z těch, co z něj není nejhezčí mrtvola. To bylo tenkrát, jak se Berlín zase stával jedním velkým městem, tenkrát frčel rock a já bych mohl vyprávět. Sešel jsem se tam s jedním učitelem dějepisu a češtiny, jmenoval se Petr Bém nebo tak nějak, to víte, Franci, paměť mi sice slouží, ale ta jména, ruku do žároviště bych za ně nedal. Jeho babička s ním mluvila doma česky, ten měl taky rád punk – rock. On vám študoval taky v tom Reichenbergu, takže jsme si hezky popovídali. Znal žároviště a město vůbec měl rád, dokonce pak o tom kopci nad Reichenbergen napsal nějakou knížku či co, snad to i zfilmovali, jmenovalo se to Grandhotel. Aspoň mi to tak vypravoval.“

„Ještě jedno,“ přeruším vyprávění a objednáвам. „Dáte si taky?“

„Neměl byste tolik pít, Franci, opilci nejsou hezké mrtvoly!“

Objednal jsem raději dvě piva. On si nakonec dá, jen dělá drahoty.

„Posloucháte mě, Krausi?“

„Jo! A nejsem Kraus, ale Franc!“

„Připadáte mi, že spíš koukáte po té servírce!“

„Jo.“

„Na Hlavním nádraží v Turnově dělala servírku Lucka, podle ní jsem pak napsal servírku do filmu Národní třída, hrála ji Kateřina Janečková, jestli jste náhodou ten film viděl?“

„Ne, já do biáku nechodím.“

„Žároviště vás nezajímá, biják vás nezajímá, Reichenberg vás nezajímá, co vás vlastně zajímá, Franci?“

„Pivo,“ sfoukl jsem pěnu na novém püllitru.

„Pivo! To jsem si mohl myslet, vždyť vy pro samé pivo nevíte nic o světě, Znal jste vůbec Aloise Nebela?“

„Ne, kdo to jako má bejt? To je ten, podle koho se jmenuje ta cena?“

„Sedíte si na uších, Franci, říkám Nebela ne Nobela. Alois Nebel byl výpravčím vlaků, sloužícím na malé stanici v Sudetech. Měl rád vlaky stejně jako já. Sbíral jízdní řády, občas zašel na pivo jako vy, občas v mlze viděl to, co jiní nevidí. Naposledy pracoval jako výpravčí v Bílém Potoce. Pak mu vlaky, projíždějící stanicí napříč celým stoletím, zatemnily mysl. Jo, Franci, po kolejích se dostanete všude, do Lisabonu i do Osvětimi, do vlastní minulosti i do pochybností, které vám zanechali rodiče, příbuzní a přátelé.“

„A co ta servírka, ta Lucka?“

„Myslíte ta, co roznášela pivo na Hlavním nádraží v Turnově? Lucka se jmenovala, od ní natočený pivo bylo jedna báseň, musel byste ji znát, ale to víte, ženská v lokále, kde se motají pořád nějaký chlapi. To nikdy nedělá dobrotu. Motal se tam kolem ní Vandam. Pořád chtěl s někým bojovat, s městem, s rodinnými démony, měl takovou svou filosofii, říkával, že vždycky může vyhrát jen jeden. Takhle a ne jinak funguje svět. A když zkusíš někoho zmlátit, tak pochopíš, jak to funguje a nebudeš mít už potřebu dál pátrat a tápat. Někoho poučíš o životě a sám budeš taky poučený.“

„A o Luce jsem se zase nic nedozvěděl?“

„Franci, hleďte si svýho piva a nerejpejte furt. Mimochodem znal jsem jednoho France, ale ten se psal se „z“ Franz.“

„To už jste říkal.“

„Byl to Sudeťák a jezdil do Reichenbergu pohřbívat svý spolužáky. Říkal mi o něm samotář Fleischman. Byl to taková holka pro všechno, v životě se mu nic nedařilo. Nikdy nic nedokázal. Nikde nebyl. Neměl žádnou holku. Ale rozumí mrakům, tlakovým výším, nížím a směrům větru. Vlastně nakonec holku měl, servírku Ilju, ale to už je jiná kapitola.“

„Koukám, že vy jste za mlada musel bejt pěkněj kanec, servírka Lucka, servírka Ilja, kdo ví kolik těch servírek z vás ještě vypadne?“

„Tak to pr, Franci, to byste mě našťval. Neříkám, že jsem byl svatej, ale děvkaře ze mě neuděláte. Já pamatuju poslední punkovou generaci. Kouřil jsem a pil jsem, třeba v tom zaplivaným baru Helsinky v jednom východoněmeckým městě, setkávali jsme se tam, ta naše stará generace a vzpomínali na ledacos, jako já tady dneska vzpomínám s vámi, Franci.“

„Další pivo?“ zeptala se servírka.

„Jo.“

„Franci, neměl byste tolik pít, víte, že opilci nejsou hezké mrtvolý! Říkal

to otec, ten pracoval na žárovišti v Reichenbergu.“

„Tady nejsme v Reichenbergu, ale v Jičíně.“

„V Jičíně, máte pravdu, Franci, tady se v roce 1866 bojovalo ještě před tím, než se rakouská armáda utkala s Prusáky u Sadové. V Jičíně mají pěknou saunu, rád tam chodím, to zase jo. Vždycky se tam sejdu s příjemnými lidmi a potom po sauně pivo chutná jedna báseň. Jednou tam spolu zajdeme a pěkně se zase pomučinkujeme,“ zasnil se Winterberg.

„Turnov!“

„Co to povídá ta servírka?“ ptám se a liju do sebe další pivo.

„Turnov!“

„Ach, Turnov, tam jsem se v dvaasedmdesátém narodil, ale vyrůstal jsem v Lomnici nad Popelkou, ale do gymnázia jsem chodil v Turnově a potom na Technické univerzitě v Reichenbergu, obor němčina a dějepis. Studoval jsem v Praze a Curychu. A obdržel jsem ...“

„Winterbergu, vola ze mě dělat nebudete! Vy jste se přece narodil ...vy nejste žádnéj Winterberg, vy jste Rudiš, Jaroslav Rudiš, ten spisovatel, co vás stvořil.“

„Neřvěte mi tady, tady nejste v žádný hospodě, ale ve vlaku Českých drah,“ chlap v nádražácký uniformě na mě zblízka civí.

„Jak ve vlaku, já jsem v Grand Hotelu Praha v Jičíně a vyprávím si tady se svým přítelem ...“ místo naproti mě je prázdné.

„Pozoruju vás už hodnou chvíli,“ přiznává uniforma. „V Jičíně jste nastoupil jako žok a když jsem vás v Turnově budil, že máte přestoupit na Novou Paku, měl jste v sobě dalších pár plechovek piva, šermoval jste rukama a něco vykřikoval, ale tady jsme na konečné, Liberec, Hlavní nádraží, takže bez keců si vystupte!“

„V Liberci, tedy v Reichenbergu, jak by řekl přítel Winterberg, víte vy vůbec, že tady je nejstarší žároviště, že je stejně starý jako Československá republika?“

„Heleďte se, mně ty vaše opilecký kecy nezajímají, jestli si nevystoupíte, tak na vás zavolám policajty.“

„No nic, vždyť už jdu,“ podlamuji se mně kolena. „Aspoň se stavím v nádražní restauraci za Luckou, třeba tam už na mě bude čekat Winterberg nebo přímo Jaroslav Rudiš!“

140 LET OD NAROZENÍ A 100 LET OD ÚMRTÍ JAROSLAVA HAŠKA
--



Jaroslav HAŠEK

*30. dubna 1883 Praha

+3. ledna 1923 Lipnice nad Sázavou

český spisovatel, publicista a novinář, autor druhé nejprekládanější knihy české literatury (58 jazyků v roce 2013), proslulých Osudů dobrého vojáka Švejka za světové války.

(Fota – dům, kde na sklonku života žil a zemřel Jaroslav Hašek v Lipnici nad Sázavou).

„Já si troufnu předpovědět jediné:

Když to všechno nedopadne dobře, tak blbě určitě!“

ROZHOVOR - SIGI BIGSTAIN

Se jménem Sigi Bigstain jsem se poprvé setkal v knize Dekameron 2020, kde mám mimochodem jako autor uveřejněné dvě povídky. Již tehdy mě zaujala povídka „Švejkův milostný debut“, která je úryvkem z později vydaných knih v nakladatelství Novela bohemica *Švejk afghánským veteránem* a *Švejkova manželská anabáze*.

Sigi Bigstain je, jak uvádí na přebalu svých knih, od narození postižený mozkovou obrnou, téměř deset let prožil v dětských léčebnách, má průkaz ZTP/P, ale přestože se pohybuje výhradně na invalidním vozíku, po celý život tvrdě pracuje a svět kolem sebe pozoruje s podobným nadhledem jako před sto lety Jaroslav Hašek v *Osudech dobrého vojáka Švejka* svět, který vzal za své v zákopech první světové války. Požádal jsem Sigi Bigstaina o rozhovor, i když si někdy nejsem jistý, jestli spíše nerozmlouvám s vnukem Josefa Švejka.



- Jak vás napadlo navázat na Haškovy knihy o Švejkovi?

K tomu mě inspiroval můj kamarád, který mi stále opakoval, že mu Švejka silně připomínám.

- Prý jste se původně vyučil knihvazačem a taky jste prodával v trafice. Čím všim jste ještě byl? A byl jste tím rád? A co vaše současná profese ubertaxikáře?

Toho knihvazače jsem si vymyslel, protože moje původní profese mi připadala trochu fádní. Po devíti letech strávených v dětské léčebně v lázních Železnice a nějaké době v učilišti jsem začal pracovat v obyčejné chráněné dílně, ale lákalo mě „živnostničení“, které už bylo koncem osmdesátých let možné. V rámci tehdejší váhavé

přestavby se totiž začaly některé drobné provozovny nabízet k tzv. ekonomickému pronájmu - většinou lidem, kteří v nich už pracovali. Když jsem pár let po listopadovém převratu o „svou“ trafiku zase přišel, začal jsem jezdit s taxíkem. Chodit sice nemůžu, ale jezdit ano. Od klasické taxikářiny jsem přešel k Uberu, ale jen těžko jsem se vyrovnával se skutečností, že Uber stejně jako Bolt a řada dalších podobných společností neplatí v ČR žádné daně. A tak jsem se před časem vrátil ke klasické „dročce“. Nemohu tedy říct, že bych byl vším rád, ale nestěžuji si.

- Jak to máte s vojnou? Byl jste taky superarbitrován? Jak to bylo s tím afghánským veteránstvím? Lhal jste nebo jste jen trochu upravitel skutečnost?

Já měl samozřejmě modrou knížku, takže jsem na žádné vojně nebyl. Nikdy a nikde, natožpak v Afghánistánu. Ale nelhal jsem, ani jsem neupravoval skutečnost. Prostě jsem fabuloval. Jenže tenhle literární pojem je pro mne moc učený. Já se spíš považuji za lidového vypravěče svého druhu. Bohumil Hrabal podobné lidi nazýval pábiteli.

- Co vaše posluhovačka, nyní už manželka Eržika? Mimochodem jak to, že právě vnuk Josefa Švejka si vezme za ženu praneteř Eržiky, milenky Nikoly Šuhaje. Co by na to řekl Ivan Olbracht nebo sám Jaroslav Hašek?

To nevím. Ale snad by mi to odpustili. Berte to jen jako můj trochu opovážlivý pokus o hold oběma mým oblíbeným autorům a jejich hrdinům, kteří se kdysi dávno pohybovali na podkarpatských polonínách, jež byly svého času součástí Československa.

- Proč už nejsou zvýhodněné novomanželské půjčky? Váš Švejk jako novomanžel by o ni měl jistě právem zájem.

Neměl byste lehčí otázku? Asi proto, že banky nejsou žádné humanitární organizace, ale podniky, které mají za úkol generovat svým majitelům zisk a ne pomáhat nějakým sockám.

- Jak roste syn Mykolka? Přebalujete?

Mykolka roste jako z vody. Ten už přebalovat nepotřebuje. Ale možná že to

budu zanedlouho potřebovat já. Stáří je prevít a doba je, slušně řečeno, k podělení.

- O vaší lásce ke psům nepochybuji. Prý máte doma fenku pražského krysaříka a irského vlkodava?

Na tuhle vaši otázku musím odpovědět „No coment!“, protože nemám jejich souhlas, abych jim dělal mluvčího. I psi by měli mít práva srovnatelná s těmi lidskými. Já bych dokonce nebyl proti, kdyby LGBTQ komunita začala bojovat i za práva zvířat. Kdyby v rámci pochodu hrdosti během Prague Pride pochodovali pražskými ulicemi také psi, kočky, koně či hadi (ti by ovšem nepochodovali, ale lezli, to dá rozum), šel bych do toho taky. Ovšem na své invalidní tříkolce. Takže bych vlastně jel.

- Jaké může mít starosti invalidní důchodce? Prý jste se po vzoru českých králů proslavil větou: „Toho bohdá nebude, aby české křesťanství pouštěl z rukou knípl?“

Tu větu občas říkám, to je pravda, ale pochybuji, že bych se s ní nějak proslavil. Spíš se bojím, abych se jednou neproslavil v televizních novinách jako senior, který jel na své invalidní tříkolce třicet kilometrů po dálnici a navíc v protisměru. Jiří Wolker kdysi napsal: „Smrti se nebojím, smrt není zlá...“ Ani já se smrti nebojím, ale Alzheimerova ano!

- Jste členem nějaké strany či hnutí? Budete kandidovat do bruselského parlamentu za Stranu tělesně postižených a duševně zdravých? A co vaše případná kandidatura na Hrad?

V žádné straně či hnutí nejsem. A moje politické přesvědčení se vyvíjí v souladu s mými životními zkušenostmi. V mládí jsem býval progresivní levičák, za tzv. normalizace liberální levičák a na stará kolena se stávám levičákem konzervativním. Do Evropského parlamentu kandidovat nechci. Tam by mě zbytečně přepláceli a já nevím, co bych si s těmi penězi počal. Zdraví si za ně nekoupím a lidé by mi je zbytečně záviděli. No a na prezidenta se cítím být ještě příliš mladý a nezralý. I když nápady na některé změny bych měl už teď. Třeba na prezidentské standartě by se mi líbil invalidní vozík a heslo Pravda bez bariér. Tak uvidíme za pět let!

- Naučil vás život být asertivní a flexibilní současně? A jak důležitá je flexibilita pro mladou generaci?

Naučil. Koho jiného už by to měl život učit, když ne invalidu. A co jiného by mělo být pro mladé lidi, žijící v neregulovaném tržním prostředí, důležitější než flexibilita čili pružnost a přizpůsobivost? No, možná že odolnost a osobitost. Ale ta dvě O, která vypadají jako nuly, bych si, být mladý, na prapor nedával.

- Proč ze všech lidí nemůžou být intelektuálové, manažeři nebo politici? Narážím na vaše tvrzení, že dříve se v hospodách probíral fotbal a nadávalo se na poměry. Stále ještě platí, že česká hospoda je jedním z nejdemokratičtějších míst na světě, kde si každý může říkat, co chce?

Všichni lidé nemůžou být inteligentní, vzdělaní a úspěšní, protože někdo taky musí pracovat rukama. Jinak by všechny ty manažery, politiky a politology neměl kdo živit. Ale kdo ví? Až bude robotů víc než lidí, třeba se to změní. A o těch hospodách to netvrdím já, ale můj hrdina, údajný vnuk dobrého vojáka Švejka, který je ovšem do značné míry mým alter egem. A určitě to neplatilo vždycky. Za „protistátní“ výroky se v minulosti zavíralo i popravovalo a někde se to dělá dodnes. U nás se naštěstí z politických důvodů nepopravuje už skoro 70 let. A nezavírá se za ně posledních třicet let. Ale jak že se to zpívalo na listopadových náměstích? Jednou budem dál! A tak třeba cenzura tenkrát slavně zrušená byla nedávno nenápadně obnovena coby boj s dezinformacemi a nesprávnými názory. A kdo ví, čeho se ještě dočkáme pod novým, mladým a flexibilním vedením? Dnešní bretschneiderové už ovšem nemusejí vysedávat v poloprázdných hospodách, protože funkci oněch malých českých hydeparků převzaly nejrůznější internetové servery, kde se cenzuruje a udává jedna radost.

- Stále neochvějně věříte, že pravda a láska nakonec zvítězí nad lží a nenávistí?

Nevěřím, protože to by se nejdřív musela větší část lidstva nějak ekologicky zlikvidovat. Ale já pevně doufám, že k takovému konečnému řešení nikdy nikdo nesáhne. I když zájemci by se jistě našli.

- Je pravda, že dnešní policajti jsou mnohem humánnější a demokratičtější než byli za komančů?

Jak kteří, jak kdy a jak ke komu.

- Proč nám v Čechách vládnou různé kliky, sralbotkové a hrabišové?

Jednou jsem někde četl, že demokracie se občas chová jako děvka. Nakonec dá tomu, kdo má víc peněz, nebo tvrdší pěsti. Jenže ona to nedělá z vlastní vůle, nutí ji k tomu její pasáci.

- Prý vypadáte jako Putin. Co s ním máte společného?

Ted' už dost málo. Jsem malý a býval jsem hubený jako on, ale v žádném směru jsem nevyrostl a navíc jsem dost přibral. Míval jsem taky ostré a snad i tvrdé rysy, ale už nemám. No a konečně se lišíme i v pojetí asertivity. Pro mne totiž (a v tom je ta potíž, jak zpívá Jiří Suchý) asertivita neznamená agresivitu.

- Když jste psal druhý díl svých „švejkovin“, tušil jste se svými vizionářskými vlohami, co se na Ukrajině semele? Mimochodem na str. 71 vaší druhé knihy píšete, že, cituji: „Dneska je Ukrajina svobodná. Tak svobodná, že tam obyčejní lidé mohou svobodně třít bídu s nouzí.“

Pro větší část Ukrajiny to platí více méně dodnes. Pro její menší část se poměry ještě zhoršily. A to tak, že extrémně. Každá válka je katastrofa, o tom potom. Ale na každé válce se dá vydělat. Proto se taky války vedou. Uvidíme, kdo vydělá na téhle. A kdo po ní přijde s nějakým novým Marshallovým plánem. Důležitým vodítkem k vyřešení každé slušné detektivky patří totiž i zodpovězení otázky, komu zločin prospěl.

- Jak vidíte budoucnost Evropské unie? Prý ji ovinula temná mračna, když posílili euroskeptici, populisté a extrémisté?

Ještě temnější mračna ji ovinou, pokud vedení EU prosadí zrušení práva veta a udělá za sebe něco jako pevninskou Velkou Británii, ve které ovšem bude vepřové i krucifix tabu a královnou bude Megan.

- Nehrozí, že se „země česká, domov můj,“ rozpustí jako kostka cukru v černé kávě? Myslíte si, že by případně, cituji: „Brusel poskytl bratrskou pomoc?“

A proč by to dělal? Ano, kdyby snad u nás chtěl někdo sáhnout na majetky zahraničních firem, které tu bohatnou z české práce, to by byl jiný tanec! Ale nějaká národní identita, kultura a obrana národních zájmů? To jsou pro Unii sprostá slova!

- Prý zastupujete humanitární organizaci Člověk v písni?

Jasně. Jsem její předseda a generální tajemník v jedné osobě!

- Kolik politiků vás už zažalovalo?

Zatím žádný. Bojí se mě. Mám totiž invalidní imunitu a absolutní hudební hluch. Mě by nedostali, ani kdyby se gauneři všech zemí spojili a u soudu zpívali jako andělé!

- Jste organizován v nějakém spisovatelském spolku, když se dneska za spisovatele považuje kdekdo?

Chvála bohu v žádném! V některých jsem nikdy nebyl, jiné už dávno zanikly a z dalších jsem vystoupil sám. Zjistil jsem totiž, že nejsem spolkový typ. A navíc - psaní sice není trestné, ale podezřelé je. A nemusí každý hned vědět, že se zabývám něčím tak pochybným, jako je literatura, místo abych třeba poctivě podnikal.

- Považujete televizní reklamy za jednu z mála dnešních životních jistot?

Určitě. Já sám jsem poměrně důvěřivý člověk, rád v lidech hledám ty pověstné hrabalovské perličky na dně a tak čas od času na něco naletím, nebo se v někom zklamu. Ale reklama a propaganda, to jsou železné jistoty. Ty člověka nikdy nezklamou a někdy i pobaví. Akorát že se jimi člověk nesmí moc řídit.

- Říká se, že prý jste lepší prognostik než celý slavný Prognostický ústav ČSAV. Jak to tedy vidíte do budoucna? A můžeme se těšit na další pokračování Švejkových anabází?

No nevím. Být lepší než Prognostický ústav, kterému se říkalo Jakešova věštírna a z něhož vzešli takoví velicí jako pánové Dlouhý, Ježek, Klaus, Komárek a další magové kupónové privatizace, restitucí a jiných mistrovských tahů, které jim pomohli nahoru a nám dolů, je těžké. To už bych raději soutěžil s bulharskou babou Vangou, která prý předpověděla rozpad Sovětského svazu a islamizaci Evropy. Já si troufnu předpovědět jedině: Když to všechno nedopadne dobře, tak blbě určitě! A pokud jde o Švejkova vnuka? Tomu už chybí jen pár let do starobního důchodu. A dost se na něj těší! Takže ho tam chci poslat příští rok. U příležitosti 140. výročí Haškova narození by měla vyjít závěrečná část osudů dobrého vozičkáře Švejka s názvem Švejk se stává milionářem a pak už jen - sbohem a

Václav FRANC - SUDOKU

„Tak jsem tady, paní Müllerová,“ pronesl JUDr. Ducháček, s černým notebookem v ruce, v šedém obleku s dvouřadým zapínáním a v brýlích lenonkách, když vstoupil do cely předběžného zadržení vazební věznice.

„To jsem ráda, pane doktore,“ řekla stařenka a její obličej se poprvé po několika dnech rozjasnil. „Konečně se dostanu ven, musí jít o nějakou mýlku. Všechno se vysvětlí, moc vám děkuju.“

Jelikož se jednalo o právní akt, shlížel na vše ze stěny dočasný obyvatel Hradu, máje ruce pod bradou. V této místnosti byl jeho obraz v bezpečí, pokud nepočítám nějaký ten hmyz, obtěžující svým kálením. Zatímco přímo na celách zákon ukládal umístění obrazu v umělohmotném provedení bez skla, aby jej muklové nemohli rozbít a způsobit si manifestační pokus o sebevraždu, tak jej vedoucí věznice přikázal sejmut, protože velení mělo na paměti, že ta čeládka za mřížemi by mohla na našeho milého pana prezidenta plivat, čímž by mohla sobě přitížit paragrafem o hanobení představitele státu, či mu přimalovávat tykadla, což byl vůbec jeden z těžkých zločinů těch časů. Zajímavé je, že zatímco věžňům hrozily tvrdé postihy, novináři kteří pana prezidenta častovali jako nějakou onuci, nebyli souzeni, ba naopak byli přímo velebeni především veřejnoprávními médii.

„Neděkujte mně, byl jsem vám přidělen ex offo, jestli víte, co to znamená,“ začal hovor právník.

„To jako že mě nepustí?“ zarazila se paní Müllerová.

„Ex offo, z úřední moci, z úředního příkazu. V právnické terminologii se jedná o soudem přiděleného obhájce. Dovolte, abych se představil, JUDr. Dominik Ducháček,“ mírně se uklonil. „Jak říkal Vlasta Burian, Ducháček to zařídí,“ pokusil se o křečovitý úsměv. „Já se pokusím zařídit malý zázrak.“

„Pane doktore, já tomu vůbec nerozumím, já jsem přece nic neudělala,“ pokřižovala se Albína Müllerová, táhlo jí na devadesátku a věřila, že svůj život dožije v klidu domova.

„To tady říkají všichni,“ pousmál se právník. „Já jsem tady proto, abyste mi popravdě řekla všechno. Radím vám, přiznání je polehčující okolnost. Z vaší výpovědi učiním rozhodnutí, jakým způsobem se bude ubírat obhajoba, takže ve vašem zájmu bude, když popíšete skutkovou podstatu trestného činu, nic nezamlčíte. Jsem povinen dodržovat mlčenlivost, takže i když jste naplnila příslušný paragraf trestního práva, budu vás obhajovat.“

Albíně Müllerové se z neznámých pojmů zatočila hlava.

„Řeknu vám, paní Müllerová, máte štěstí, protože dříve byste se zhoupla, jestli mi rozumíte,“ podíval se právník přes lenonky na starou ženu.

„Jó, pane doktore,“ rozjasnila se Albínina tvář, „já jsem se jako malá holka ráda houpala, ale ty kolotoče, když přijely vždycky k nám na náves o pouti, to mi nedělalo dobře, dokonce jsem blinkala, ale to už je dávno pryč, dneska už bych ani z tý houpačky, jak říkáte, neměla žádný potěšení,“ vrátila se do dětství.

„To se nedivím, paní Müllerová, ale... Podívejte se, jde o to, abychom ve vašem životě našli nějaké polehčující okolnosti pro obhajobu. Třeba jaké bylo vaše dětství?“

„Děkuju za optání, pane doktore, to víte, já jsem dítě První republiky, otec dělal na dráze, takže jsme se neměli tak špatně. Bejvaly horší případy, třeba v sousedství nějaká Horáčková, ten její byl samá hospoda a ona nakonec zůstala s pěti capartama sama, kolikrát neměli, s prominutím, co do huby,“ posteskla si paní Müllerová.

„Kde bydlí ta paní Horáčková, myslím, jestli bychom ji mohli předvolat jako svědkyni?“ horlivě se ujal práce advokát.

„Tak to vám nepovím, ale ona je jistě už v pánu,“ zamyslela se důchodkyně.

„Tak takhle ne, vy mi musíte pomoci, ne všechno zatloukat, jak já mám vést obhajobu, když nic nevíte, neznáte svědky?“

„Ale pane doktore, já bych vám ráda pomohla, jenže já opravdu nevím, jak to s Horáčkovými dopadlo. Nakonec s námi to taky nedopadlo nejlíp. Můj otec se na dráze zapletl s odbojem a v květnových dnech pětáctýřicátýho ho zastřelili, má pamětní desku u nás na nádraží, jestli ji nesundali, ona je to teď taková móda,“ oko paní Albíny zaslzelo.

„Výborně, takže konečně pádný argument. Vyrůstala jste v rozvrácené rodině, bez otce, což mělo vliv na váš další život, toho se můžu chytit,“ zajásal advokát. „Pod vlivem obtížných rodinných poměrů, vlastně z donucení, jste se dostala na šikmou plochu...“ natukal si JUDr. Ducháček první poznámku do notebooku.

„Těžké poměry to byly, pane doktore, bylo po válce, já byla mladá holka, chtěla jsem se bavit a peníze nebyly,“ posteskla si Albína.

„Výborně,“ zajásal obhájce. „takže jste kradla?“

„Nekradla, pane doktore, já v životě nikdy nic... vlastně máte pravdu, ale to bylo ještě před válkou,“ zastyděla se stará žena.

„Z vás to leze jako z chlupaté deky,“ zasmál se Ducháček.

„Jednou jsem vzala mamince z peněženky korunu, na houpačky, ale maminka na to přišla, dostala jsem nařezáno a musela jsem klečet,“ ve tváři jí po letech vykvetl ruměnec.

„Takže recidivistka. Vidíte, vy si nakonec vzpomenete, vy začnete zpívat,“ libuje si právník.

„Zpívala jsem ráda ve sboru. Víte, já jsem šla na rodinnou školu, říkalo se tomu rodinka. Měli jsme tam sbor, zpívali jsme národní písně a taky budovatelský, tenkrát to bylo v módě. Dokonce jsem jednou zpívala sólo na dožinkách, jak ono to bylo? Vyhrňme si, rukávy...“ šátrala v paměti.

„Takže už v mládí jste měla zvláštní zálibu v propagaci totalitních režimů, což jste prováděla v řadách mládeže, kde jste ...“ zamyslel se doktor, vše pečlivě zapisujíc. „Dá se říct, že jste se neštítala žádné práce?“

„Neštítala. S mládeží jsem pracovala celý život, víte, já dělala ve školství jako industriální učitelka, vyučovala jsem ruční práce, šití, vyšívání, háčkování a pak jsem dělala družinářku. Mě práce bavila, pořád mezi dětmi a mládeží, měla jsem je před očima, když jsme s Františkem neměli vlastní.“

„S jakým Františkem? Jestli je to spolupachatel, tak bych prosil jeho jméno, příjmení, místo trvalého bydliště, jakou trestnou činnost prováděl, zda vás nenaváděl k páchání trestné činnosti...“

„S mým Františkem, manželem, on byl kantorem. Učil češtinu a dějepis, ale on už nebydlí, nechal mě tady samotnou, už to bude dvacet let,“ vracela se do slzavého údolí života.

„Takže spolupachatel utekl, aby se vyhnul zodpovědnosti. Nyní žije na neznámém místě,“ ťukal do notebooku právník.

„Jo jo, můj František je už na onom světě,“ zavzlykala.

„Takže utekl do Austrálie,“ zaznamenal doktor.

„V Austrálii jsem nebyla, ale s Františkem jsme hodně cestovali, naši krásnou republiku jsme procestovali a jednou jsme byli v Bulharsku u moře, byl to krásný týden. Poznali jsme tam nové přátele...“

„Svoji činnost vyvíjeli v rámci celé České republiky... Byli jste i na Slovensku?“

„Byli jsme ve Vysokých Tatrách, já jsem se bála po těch řetězech, to František byl z jinšího těsta,“ vzpomínala paní Müllerová.

„... a na Slovensku. V Bulharsku hledali další agenty pro svoji velezrádnou činnost.“ Odtrhl oči od notebooku a obrátil se ke své klientce: „A máte nějaké kontakty, myslím z toho Bulharska?“

„Psali jsme si s nákejmá Čihákovejmá z Holouvous, dokonce jsme u nich jednou byli, měli krásnou velkou zahradu plnou jabloní, pan Čihák dělal v šlechtitelské stanici,“ nebyla k zastavení paní Albína.

„Takže kontakty se šlechtickými rody... Usilovali jste o zřízení monarchie?“

„Usilovali jsme s Františkem o děti, ale osud nám nedopřál. František se těšil, jak bude jako učitel předávat vědomosti dál, jak jeho rodinný strom poroste a rozkošatí se,“ přiznávala důchodkyně.

„Takže jste se snažili proniknout mezi mládež, což se ne vždy dařilo... počkejte, ale nejsem státní zástupce, abych zjišťoval skutkovou podstatu trestného činu, já jsem váš obhájce. S tímhle já k soudu nemůžu, to by vám ještě přitížilo,“ zamyslel se doktor.

„Pane doktore, já vás obdivuju, jak se ve všem vyznáte. Já bych se v těch paragrafech ztratila. Musíte být chytrý a můžu se vás zeptat, jak dlouho jste studoval na tak významný povolání jako je doktor práv?“ osmělila se paní Müllerová. „Hádám aspoň pět šest let?“

„Pět to máte pravdu, ale měsíců, já mám plzeňský rychlokurz, můj strejda je významný politik, dotáhl to až do Bruselu,“ přiznal doktor.

„Do Bruselu, ach jo, tam musí být krásně!“

„To víte, že je, hlavně když to sype,“ podotkl dr. Ducháček. „No nic, pojďme raději k věci. Tady čtu, že jste byla zadržena ve vašem bytě, zajištěn důkazní materiál...“

„Nevím, co to bylo za lidi, já myslela, že zloději, vyrazili dveře, na hlavách kukly a mířili na mě bambitkama, ať jim řeknu, kde jsou ostatní, ale já nevěděla, koho hledají, kdyby slušně zazvonili, já bych jim řekla, co bych věděla,“ hájila se stará žena.

„To byla URNA!“

„Urna to taky nevydržela, shodili ji na zem a Františkův popel vysypali. Víte, já jsem jej nedala do hrobu, my tam máme schránku, ale já chtěla...“

„Schránku? Tam jste schovávala šifry?“ Doktor narazil na stopu, kul ji, dokud byla žhavá.

„To se tak říká, schránka na urnu. Já si udělala v bytě koutek, dala jsem si tam Františkovu fotografii a urnu, celý den jsem si s ním povídala, jako kdyby nebyl tam...“

„V Austrálii, to jste říkala. Co se dělo potom?“ hořel nedočkavostí právník.

„Pak mě odnesli v poutech. Já těžko chodím ze schodů, takže odnesli, pan doktor Kubek říkal, že mám artrózu, někdy to bolí jako deset čertů.“

„Pan doktor Kubek je kdo?“

„To je náš pan doktor obvodní. On je hodnej, šestkrát mě očkoval proti tomu viru z Číny, že v mém případě je to potřeba, abych byla zdravá jako řípa, ale zaplat' pánbů, nestěžuju si,“ pookřála paní Albína. „A na řepu jsme chodili na brigády se školou, okopávat a jednotit, taky na brambory.“

„Doktor Kubek, není on náhodou hlavou celého toho spiknutí? Jak často se s ním setkáváte?“

„Tak jednou do měsíce, ale poslední dobou mi prášky nosí sousedka,“ přiznala naivně paní Müllerová.

„To půjde, to půjde,“ říkal polohlasně doktor, aby se uklidnil. „Jestli tomu dobře rozumím, vy jste při výslechu neuvedla žádné spolupracovníky. Musím vás upozornit, že je sice šlechetné vzít všechnu trestnou činnost na sebe, ale pokud budete jmenovat ostatní členy organizované skupiny, eventuálně požádáte o status spolupracující obviněné, můžete na tom pár let získat. Zase na druhou stranu, pokud se prokáže organizovaná skupina, tak jsou tresty vyšší, ale pokud nejste hlavou skupiny...“ nahlas přemítal doktor.

„S hlavou nic nemám, občas nepamatuju jména, nedávno jsem se dívala v

tý bedýnce a vůbec jsem si nemohla vzpomenout, jak se jmenuje ta herečka, bude v mojih letech, hrávala s tím Dvořákem, vždycky jsme se u toho s Františkem nasmáli. A vidíte, zrovna si nemůže vzpomenout,“ přiznávala paní Albína.

„Radil bych vám, abyste si rychle vzpomněla, s tím nejsou žádné žerty.“

„Vždycky jsme si rozdělali s Františkem lahvičku bílýho a dívali jsme se a smáli,“ zasnila se paní Müllerová.

„Pokud jste trestnou činnost páchala pod vlivem alkoholu, drog či jiné omamné látky, dalo by se k tomu přihlédnout jako k polehčující okolnosti,“ trpělivě vysvětluje doktor Ducháček. Myslel si, že s babkou bude rychlé pořízení, ale ouha. Už by měl být doma, ta jeho šla zase na golf a její učitel golfu se mu nechce líbit, zatímco Monice, jak se zdá, se líbí až nějak moc.

„Shrňme si to, paní Müllerová,“ hnal věc k závěru pan doktor.

„Jednou jsem vzala na hřbitově vázu. Víte, já jsem si dávala za hrob vázu a jednou tam přijdu a ona tam nebyla, tak jsem...“ trpělivě se snažila vypovídat Albína.

„Prosím vás, krádež, to dneska nikoho nezajímá, kdybyste vykradla banku, tak za to dostanete pár měsíců, to je hrdinský čin, ale vaše podvracení republiky, spolčování se s cizí nepřátelskou mocností a ještě předávání informací ohledně vojenských utajených dat, to je jiné kafe,“ kýval hlavou doktor.

„Děkuju, ale kafe nebudu, káva je močopudná a já po ní nespím. Nedávno byl u mě synovec, udělala jsem si odpoledne kávu a do tří hodin jsem oka nezamhouřila,“ přiznávala Albína.

„Ten váš synovec, mám to tady někde, Vladimír Pacák, to je pěkný ptáček.“

„Vládík je moc šikovnej a stará se o mě, jen co je pravda. Myslela jsem si, když Anežka jako jeho máma, moje sestra, umřela, že na mě zapomene, ale každou chvíli přijde, pomůže, dokonce mi přinesl tu bedýnku, když jsem přestávala vidět. Asi budu muset na operaci, říkal pan doktor Kubek, že to bude zákal,“ dlouze vysvětlovala Albína.

„Aspoň něco, váš Vládík všechno vyklopil, nezapíral, že vám ten počítač, jak vy říkáte, bedýnku, přinesl.“

„Celej život ráda luštím křížovky, ale poslední dobou mi slábne zrak a Vládík mi přinesl tu bedýnku, abych tam mohla luštit aspoň sudoku,“ líčila paní Müllerová.

„Jsme u jádra věci! Proč právě sudoku?“

„Já na ten text v křížovkách už nevidím, a tak jsem se poslední dobou zbláznila do sudoku, ono má větší políčka. Vládík mi přinesl tu bedýnku, že se to dá zvětšit, tak jsem do velkých políček hezky vyplňovala číslice. Je to výborná zábava, bystří to mozek, vždycky musíte najít další...“ jala se vysvětlovat Albína.

„Dejte pokoj, ještě se do něčeho zapletu,“ okřikl ji doktor.

„Je to taková nevinná hra, já to vždycky každý den ráno hraju, abych probudila mozek. Někdy mi to nejde, ale nedám pokoj, dokud všechna čísla nejsou na svých místech,“ spokojeně oddychla důchodkyně.

„Takže se přiznáváte, že jste posílala přes web našim nepřátelům GPS polohy zeměpisné šířky a délky našich dvou bojeschopných bojových vozidel pěchoty, čímž jste způsobila narušení bojeschopnosti naší armády. Vše jste maskovala jako sudoku... teď mě napadá, nemáte prsty v těch Vrbětících?“

„Kde? Tam jsem v životě nebyla,“ ulekla se důchodkyně.

„Já vám říkal, přiznání je polehčující okolnost, akorát nevím, co s tím jako obhájce mám dělat?“ chytil si hlavu do dlaní Ducháček.

„S tím já vám, pane doktore, neporadím, já jsem nevoják. Můj František byl taky nevoják, a Vládík, já ani nevím,“ pátrala v paměti Albína.

„Paní Müllerová, moc dobře víte. Oni mě před vámi varovali, že to nebude jednoduché, že jste rafinovaná, nikoho jste neprozradila a pěkně jste si toho nadrobila.“ Začal si balit notebook doktor. „Máme kliku, že už není ten trest smrti, řeknu vám, no ... pokusím se uhrát pětadvacet, bude to fuška, zvláště při nálezů obalu z ruské zmrzliny ve vašem bytě, ale teď už musím letět.“

„Děkuju vám, moc děkuju, pane doktore, že se o mě tak pěkně staráte, to si ani nezasloužím. A můžu se na něco zeptat?“ našla odvalu Albína.

„Ptejte se, od toho jsem tady,“ řekl nelibě Ducháček, protože si v duchu představoval, co všechno můžou dělat učitel golfu s jeho Monikou. Hlavně aby nepatovali!

„Kdy mě pustí domů?“

„Jestli všechno půjde dobře, tak za pětadvacet let, ale nic neslibuji, špionáž není banální vražda. Uvidíme, až se na vás podívají na psychiatrii!“

Koncem října se konalo neveřejné jednání krajského soudu ve věci špionáže ve prospěch cizí mocnosti. Hlavou organizované skupiny byla shledána Albína Müllerová. Vzhledem k věku a dosavadní bezúhonnosti dostala trest na spodní hranici sazby ve výši dvacet pět let odnětí svobody. Spolupachatelé Vladimír Pacák doživotí, František Müller toho času na útěku, údajně se ukrývá v Austrálii, v nepřítomnosti doživotí.

JUDr. Dominik Ducháček to zařídil, pětadvacet let za organizovanou skupinu je výborný úspěch obhajoby!

PŘESAHA NA SLOVENSKO - SAMO CHALUPKA



V květnu si připomínáme 140.výročí úmrtí Samo Chalupky.

Samo Chalupka (27. února 1812, Horná Lehota – 19. května 1883, tamtéž) byl slovenský romatický básník a evangelický kněz, bratr spisovatele Jána Chalupky. Povoláním evangelický kněz a básník. Významná díla Mor ho!, Turčín Poničan.

Měl jsem možnost v roce 2013 v rámci delegace Královéhradeckého kraje navštívit Holní Lehotu. Třeba školu, ve které učil a pobýval slovenský básník a evangelický farář Samo Chalupka a jeho rodina, otec i bratr. Možná si vzpomínáte na Chalupkovu báseň „Mor ho“, ale když stojíte přímo v místě, kde Chalupka žil, dostává vše nový rozměr. Třeba kousek od jeho hrobu posloucháte o jeho nelehkém životě, o cestách Boženy Němcové do těchto končin, a najednou jste vtaženi do děje. V bývalé škole je i expozice o životě místních lidí, předměty denní potřeby a cítíte, že duch Sama Chalupky je tady pořád přítomný. Uvědomil jsem si, že Slováci, mnohem víc než my známe slovenské autory a historii, znají české spisovatele.

Mor ho! básnická skladba poprvé uveřejněná roku 1864 v časopise Sokol vyjadřující odhodlání získat národní svobodu. Pro mnoho lidí se stala symbolem slovenských národních snah.

Mor ho!

(úryvek)

Bratia vám za česť rodu padli v boji svätom.

**Lež každý na junáckej spočívá posteli,
na kope vrahov, zbitých od jeho oceli.**

**Už nežije, a ešte hrozí tá tvár bledá,
tá ruka zmeravená meč odjat' si nedá.**

A cár s okom sklopeným na bojišti stojí:

A čo? — Azda tých padlých Slovanov sa bojí? —

**Nie, lež bezdušné svojich hromady tam vidí
a zo svojho víťazstva radovať sa stydí.**

**No zahyň, studom večným zahyň, podlá duša,
čo o slobodu dobrý ľud môj mi
pokúša.**

**Lež večná meno toho nech ovenčí
sláva,
kto seba v obeť svätú za svoj národ
dáva.**

**A ty mor ho! — hoj mor ho! detvo
môjho rodu,
kto kradmou rukou siahne na tvoju
slobodu;**

**a čo i tam dušu dáš v tom boji
divokom:
Mor ty len, a voľ' nebyť, ako byť
otrokom**



MALÁ REKAPITULACE

ČAJE

V ČAJi se představili:

- Číslo 1: říjen 2002: H: (= Host) Marie Vávrová (1894–1982), Jiří Němec (Olomouc)
- 2: duben 2003: H: Daniel Keller (Kutná Hora)
- 3: říjen 2003: H: Eva Adamíčková (České Budějovice)
- 4: duben 2004: Bez hosta
- 5: říjen 2004: H: Jindra Lírová (Mělník)
- 6: leden 2005: H: Zdenka Líbalová (Mělník)
- 7: duben 2005: H: Věra Vaďurová (Praha)
- 8: květen 2005: Bez hosta (k 60. výročí od konce 2. světové války)
- 9: září 2005: H: Petr Kersch (Děčín)
- 10: říjen 2005: H: Radana Šatánková (Frýdek-Místek a Praha)
- 11: únor 2006: H: Alžběta Kupčíková (Hradec Králové)
- 12: červen 2006: H: Petra Baurová (Příbram), Lubomír Mikisek (Plzeň), Zora Šimůnková (Praha), Jarmila Týnková (Mělník)
- 13: září 2006: H: Jaroslav Schnersch (Praha)
- 14: prosinec 2006: H: Soňa Harasimová (Opava), Jana Jirásková (Chrudim)
- 15: duben 2007: H: Ján Cíger (Martin, Slovensko)
- 16: srpen 2007: H: Zuzana Fapšová (Piešťany, Slovensko), Jarmila Moosová (Strážnice a Praha)
- 17: září 2007: H: Ingrid Hanušová (Praha), Irena Kopecká (Příbor)
- 18: říjen 2007: H: Romana Holomčíková (Moravské Slovensko), Markéta Irová (Plzeň), Jiří Tobiáš (Liberec)
- 19: prosinec 2007: H: Petr Moučka (Brno)
- 20: leden 2008: H: Jiří Figura (Frýdlant nad Ostravicí)
- 21: květen 2008: H: Peter Belák (Mladá Boleslav), Jarmila Maršálová (Drnovice)
- 22: červen 2008: H: Ivan Fontana (Praha)
- 23: srpen 2008: H: Jan Řehounek (Nymburk)
- 24: září 2008: H: Marek Velebný (Plzeň)
- 25: říjen 2008: H: Danuše Pecková (Plzeň)
- 26: listopad 2008: H: Hana Šustková (Radeč u Úpice)
- 27: prosinec 2008: H: Ivan M. Stuchlík (Martin, Slovensko)
- 28: leden 2009: H: Věra Kopecká (Broumov)
- 29: únor 2009: H: Oldřich Damborský (Bořetice)
- 30: březen 2009: Bez hosta (věnováno erotice)
- 31: duben 2009: H: Zbyněk Gordon Ludvík (Brandýs nad Labem)
- 32: květen 2009: H: Barbora Štanclová (Praha)
- 33: červen 2009: H: Jiří Šandera (Milonice) a Kateřina a Jirka Šanderovi

- 34: červenec 2009: H: Veronika Müllerová (Dobřejovice u Prahy)
35: srpen 2009: H: Tomáš Lörincz (Perštejn)
36: září 2009: H: Blanka Štráchalová (Mělník)
37: říjen 2009: H: Marcela Kubová (Martin, Slovensko)
38: listopad 2009: Bez hosta (věnováno vzpomínkám na listopad 1989)
39: prosinec 2009: H: Alena Bartoňová (Jilemnice).
40: leden 2010: H: Kazimierz Burnat (Wrocław, Polsko)
41: únor 2010: H: Otto Nedoba (Martin, Slovensko)
42: březen 2010: H: Irenka Velichová (Plzeň) a Mathej Thomka (Martin, Slovensko)
43: duben 2010: Bez hosta (věnováno pásmu spolku Kamenná holka)
44: květen 2010: H: Lucie Hnízdová (Jičín)
45: červen 2010: H: Simona Váchalová-Vroblová (Domažlice), účastníci 3.JPJ
46: červenec 2010: H: Imrich Fuhl (Mlynky, Maďarsko)
47: srpen 2010: H: Hana Cermonová (Děčín)
48: září 2010: H: Veronika Borková (Horka nad Moravou u Olomouce)
49: říjen 2010: H: Ondřej Hník (Praha)
50: listopad 2010: H: Eliška Koppová (Praha) a Aleš Misař (Nymburk)
51: prosinec 2010: H: Richard Vysloužil (Přerov)
52: leden 2011: H: Hana Eva Meierová (vl. jménem Hana Křivánková z Pardubic), R (= rozhovor): Zora Šimůnková (Praha)
53: únor 2011: H: Ivo Fencl (Plzeň), R: Bohumír Procházka (Jičín)
54: březen 2011: H – Ivana Blahutová (Brno), R – Jindra Lírová (Mělník)
55 – duben 2011: H: Ján Pochanič (Michalovce, Slovensko), R: Josef Jindra (Sobotka)
56: květen 2011: H: Daniel Pískovský (Odolena Voda), R: Dana Beranová (Řeheč)
57: červen 2011: H: Vítězslava Felcmanová (Praha), R: Václav Teslík (Kozojedy)
58: červenec 2011: H: Jiří Wilson Němec (Litovel), R: Jiří Bruthans (Lovčice)
59: srpen 2011: H: Taťána Nováková (Ústí nad Lab.), R: Ivana Blahutová (Brno)
60: září 2011: H: Ivona Březinová (Praha), R: Ilona Pluhařová (Valdice)
61: říjen 2011: H: Jaromíra Slezáková (Otrokovice), R: Andrea Sasínová (Praha)
62: listopad 2011: H: K. J. Erben (Miletín), R: Václav Franc (Nová Paka)
63: prosinec 2011: H: Zdeněk Rieger (Mělník), R: Draga Zlatníková (Jičín)
64: leden 2012: H: Jon Davis (Američan žijící v Praze), R: Petr Veselý (Hořice v Podkrk.)
65: únor 2012: H: Jiří Faltus (Lanškroun), R: Věra Kopecká (Křinice u Broumova)
66: březen 2012: H: Dana a Pavel Šubrtovi (Mladá Boleslav – Kosmonosy), Zuzana Jirsová a Pavlína Wünschová (Hořice v Podkrk.), R: Alois Marhoul (Čisovice)

- 67: duben 2012: H: Otto Hejnic (Liberec), R: Jana Jirásková (Chrudim)
- 68: květen 2012: H: Kamil Princ (Nymburk), R: Martina Bittnerová (Neratovice)
- 69: červen 2012: H: Milan Dušek (Žamberk), R: Ján Cíger (Martin, Slovensko)
- 70: červenec 2012: H: Zdeněk Jirásek (Slatiňany), R: Jan Řehounek (Nymburk)
- 71: srpen 2012: H: Iva Tajovská (Pardubice), R: Oldřich Suchoradský (Mlýnec u Kopidlna) a Milan Hodek (Praha)
- 72: září 2012: H: Josef Lukášek (Rychnov nad Kněžnou), R: Stanislav Rudolf (Brandýs nad Labem)
- 73: říjen 2012: H: Mělnický Pegas a Alena Krtilová (Mělník), R: Zdenka Líbalová (Mělník)
- 74: listopad 2012: H: Taťána Králová (Praha), R: Jiří Šandera (Milonice u Blanska)
- 75: prosinec 2012: H: Jan Lipšanský (Praha), R: Nad'a Hamanová (Pecka)
- 76: leden 2013: H: Pavol Garan (Slovensko – Rožnava), R: Pavol Janík (Slovensko – Svaz slovenských spisovateľov)
- 77: únor 2013: H: Marek Sekyra (Liberec) a František Uher (Havlíčkův Brod), Anička (Jičín)
- 78: březen 2013: H: Milan Gonda (Martin, Slovensko), R: Peter Mišák (Martin, Slovensko)
- 79: duben 2013: H: Pavel Pešát (Týniště nad Orlicí), R: Zuzana a Jan Hlouškovi (Hradec Králové) a Lukáš Vavrečka (Pardubice)
- 80: květen 2013: H: Peter Šrank (Žiar nad Hronom, Slovensko), R: Zuzana a Pavel Herbrýchovi (Martin, Slovensko)
- 81: červen 2013: H: Milan Čechura (Plzeň), R: Zlata Zákoutská (Nová Paka)
- 82: červenec 2013: H: Pavel Urban (Žilina, Slovensko), R: Mathej Thomka (Martin, Slovensko)
- 83: srpen 2013: H: Jan Zeman (Praha), R: Vladimír Stibor (Nechvalice u Sedlčan)
- 84: září 2013: H: Literární klub Duria (Martin, Slovensko), R: Taťána Sivová (Martin, Slovensko) a Ivana Blahutová (Brno)
- 85: říjen 2013: H: Magdalena Pokorná (Třtice u Rakovníka) a Ludovít Farkaš (Vrútky, Slovensko), R: Antonín Drábek (Praha)
- 86: listopad 2013: H: Literární klub LITERA 2 (Banská Bystrica, Slovensko), R: Václav Franc (Nová Paka)
- 87: prosinec 2013: H: Jitka Březková (Týniště nad Orlicí) a Literární klub SILANS (Žilina, Slovensko), R: Jana Benešová (Jičín)
- 88: leden 2014: H: Zdeněk Salava (Praha), R: Lubomír Macháček (Pardubice)
- 89: únor 2014: H: Antonín Šlechta (Úpice), R: Milan Hrabal (Varnsdorf)
- 90: březen 2014: H: Tomáš Koloc (Hradec Králové), R: Eva Jebavá (Jičín)
- 91: duben 2014: H: Mike Mlynek (Banská Bystrica, Slovensko), R: Petr

Musílek (Chotěboř)

92: květen 2014: H: 8 studentů jičínských středních škol

93: červen 2014: H:– Dana Karasová (Praha), R: Jan Lipšanský (Praha)

94: červenec 2014: H: Martin Vídenský (Letohrad), R: Radana Šatánková (Praha a Frýdek-Místek)

95: srpen 2014: H: Michal Čagánek (Nezdenice), R: Monika Eberlová

96: září 2014: H: Jan Sobotka (Olomouc), R: Simona Váchalová-Vroblová (Domažlice)

97: říjen 2014: H: Marie Veselá (Brno), R: Hana Cihlová (Pardubice) a Jan Řehounek (Nymburk – o B. Hrabalovi)

98: listopad 2014: H: Saša Gr. (Žďár nad Sázavou), R: Martin Zborník (Praha)

99: prosinec 2014: H: Pavel J. Hejátko (Náměšť nad Osl.), R: Ivo Fencel (Plzeň)

100: leden 2015: H: Rast'o Dalecký (Slovensko) a Jitka Prokšová (Plzeň), R: Jiří Žáček, Ivona Březinová a Petr Janeček (všichni Praha)

101: únor 2015: H: Nela Fialová (Velká Dobrá), R: Liboslav Kučera (Prachov)

102: březen 2015: H: Eva Černošová (Nechanice), R: Věra Kociánová (Pecka)

103: duben 2015: H: LiS (25let), R: Pavel Kracík (Jičín)

104: květen 2015: H: Dana Šimková (Křenovice u Slavkova) R: Andrea Popprová (Praha)

105: červen 2015: H: Studenti Lepař. gymnázia Jičín, R: Vladimír Píša (Liberec)

106: červenec 2015: H: Hanka Hosnedlová (České Budějovice), R: Adéla Nikodýmová (Praha)

107: srpen 2015: H: Renáta Šťastná (Statenice) a Karel Rais (Kumburský Újezd) R: Ivo Harák (Ústí nad Labem)

108: září 2015: H:– Petr Šulista (Strakonice) a Angela Horáčková (Sobotka), R: Alena Bartoňová (Jilemnice)

109: říjen 2015: H: Marta Francová (Praha), R: Kateřina Foltánková (Brno)

110: listopad 2015: H: Michael Doubek (Brno), R: Karel Sýs (Praha)

111: prosinec 2015: H: Kristýna Petišková (Praha), R: Oldřich Němec (Chrastava)

112: leden 2016: H: Roman Elner (Unerázka), R: František Tylšar (Veselí nad Lužnicí)

113: únor 2016: H: Jaroslav Andrlík (Strakonice) R: Ladislav Beran (Písek)

114: březen 2016: H: Jaroslava Košťálová (Ostrava), R: Marta Ulmanová (Ostrava)

115: - duben 2016: H: Svatava Mášová (Kroměříž), R: Marcela Kubovová (Martin – Slovensko, Ravenna - Itálie)

116: květen 2016: H: studenti Lepařova gymnázia (Jičín), R: Alena Pospíšilová (Libochovice u Sobotky)

117: červen 2016 : H: Eva Frantinová (Praha), R: Jaroslav Čejka (Praha)

118: červenec 2016 : H: Martin Zborník (Praha), R: Blažena Ovsená (Martin, Slovensko)

- 119: srpen 2016 : H: Jindřich Tošner (Třebachovice nad Orebem), R: Jiří Lojín (Svinčany u Přelouče)
- 120: září 2016: H:Dajana Zápalková (Frýdek – Místek), R: Vladimír Krigl (Praha)
- 121: říjen 2016: H: Stanislava Bumbová (České Budějovice), R: Lubomír Machala (Olomouc)
- 122: listopad 2016: H: Gymnázium J. Wolkera v Prostějově, R: Michal Marek (Prostějov)
- 123: prosinec 2016: H: senioři z Hr. Králové, R: Jiřina Valachovičová (Hradec Králové)
- 124: leden 2017: H: Milan Nemček (Martin, Slovensko), R: Zuzana Herbrychová (Martin, Slovensko)
- 125: únor 2017: H: Miroslav Skačany (Havl. Brod), R: Ladislav Pecháček (Pardubice) a Jan Cimický (Praha)
- 126: březen 2017: H: Tereza Čermáková (Plzeň), R: Václav Chalupa (Chotěboř)
- 127: duben 2017: H: Marie Veselá (Brno), R: Marcella Marboe (Řečany nad Labem)
- 128: květen 2017: H:Literárního klubu Petra Bezruče, R: Dajana Zápalková (Frýdek – Místek)
- 129: červen 2017: H:Ladislav Koliáš (Čelákovice), R: Michal Černík (Praha)
- 130: červenec 2017: H: Martin Koreček (Chrudim), R: Zdeněk Rosenbaum (Praha)
- 131: srpen 2017: H: Monika Hojná (Praha), R: Dana Šimková (Křenovice)
- 132: září 2017: H: Zlata Zákoutská (Nová Paka) R: Stanislava Benešová (Nová Paka) a Pavel Jonák (Jičín)
- 133: říjen 2017: H: Olga Novotná (Jablonec nad Nisou), R: Marcella Marboe (Řečany nad Labem)
- 134: listopad 2017: H: Ruská literatura, R: Andrej Fozikoš (Praha)
- 135: prosinec 2017: H: Roman Szpuk (Churáňov), R: Eva Černošová (Nechanice)
- 136: leden 2018: H: Adam Hošek (Sobotka), R: Kristina Vánová (Praha)
- 137: únor 2018: H: Tereza Kopecká (Praha), R: Michael Doubek (Křenovice)
- 138: březen 2018: H: Andrea Marie Kapustová, Katka Bětko Kohoutová a Jan Bezděk (autoři ze Slovácka), R: Radovan Jančář (Uherské Hradiště)
- 139: duben 2018: H: Lenka Karlíková (Tulešice na Znojemsku), R: Jarmila Maršalová (Příbram)
- 140: květen 2018: H: Hanuš Bonn (vzpomínka na autora), R: Jindřich Štrait (Hradec Králové)
- 141: červen 2018: H: Vladimír Pohorecký (Praha) a město Kopidlno, R: Michal Štěpánek (Strakonice)
- 142: červenec 2018: H: Francouzská literatura, R: Eva Le Peutrec (Nová

Kaledonie)

143: srpen 2018: H: Knihy o zubařích, R: Vratislav Čermák (Nová Paka)

144: září 2018: H: Jaroslava Pechová (Praha), R: Radim Uzel (Praha)

145: říjen 2018: H: Jana Bednářová (Javorník), R: Vlastimil Vondruška (Doksy) a Renáta Šťastná (Statenice)

146: listopad 2018: H: Tomáš Bezrouk (Brono), R: Jiří George Figura (Frýdlant nad Ostravicí)

147: prosinec 2018: H: Michaela Prachařová (Vysoké Mýto), R: Bibiana Paniaková – Melišová (Martin, Slovensko)

148:- leden 2019: H: Severská literatura , R: Jitka Jindřišková (Praha)

149: únor 2019: H: Alena Kordíková (Česká Skalice), R: Antonín Šlechta (Úpice)

150: březen 2019: H: Lucia Makúchová a Charlie Daimon (Slovensko), R: Aleš Misař (Nymburk) a Andrea Željazková (Hradec Králové)

151: duben 2019: H: Peter Gregora (vzpomínka na autora) a Věra Polášková (Chrastava), R: Řehečská slepice

152: květen 2019: H: Adalbert Stifter (vzpomínka na autora), R: Iva Tajovská (Pardubice)

15:- červen 2019: H: Alena Nedomová (Vidonice u Pecky), R: Svatava Mášová (Kroměříž)

154: červenec 2019: H: Řecká literatura, R: Věra Klontza – Jaklová (Brno)

155: srpen 2019: H: Alena Melicharová (Košťany u Teplic) a Miroslav Rezek (Staré Splavy), R: Jaroslava Pechová

156: září 2019: H: Jaroslav Symon (Liblice u Mělníka), R: Jindra Lírová (Mělník)

157: říjen 2019: H: Josef Jindra (Sobotka - výročí), R: Jaroslav Kříž (Turnov)

158: listopad 2019: H: Libuše Matysíková (Vrchoslavice na Hané), R: Věra Kopecká (Křínice u Broumova)

159: prosinec 2019: H:– Autoři z výzvy „Nadělně si čaj,“ R: Oldřiška Tomíčková (Hořice v Podkrkonoší)

160: leden 2020: H a R: – Dáša Kalina (Cheb)

161: únor 2020: H: Božena Němcová (výročí), R: Jaroslava Janáčková (Praha)

162: březen 2020: H:– Kateřina Hájková (Ústí nad Orlicí), R: František Uher (Havlíčkův Brod)

163: duben 2020: H: Lit. spolek Jičín (30let), R: Iva Dufková (Stav u N. Paky)

164: květen 2020: H: autoři z knihy „Jablko nepadá daleko od stromu,“ R: Veronika Miškaříková (Brno)

165: červen 2020: H: Bulharská literatura, R: Ivana Srbková (Praha)

166: červenec 2020: H: Radek Vohlídka (Hradec Králové), R: Milan Dušek (Žamberk)

167: srpen 2020: H: Literární klub Turnov, R: Pavlína Lodeová (Turnov)

168: září 2020: H: Pavel Malák (Mělník), R: Hynek Klimek (Č. Budějovice)

- 169: říjen 2020: H: Rostislav Kuchař (Olomouc), R: Nina Dyčenkova (Kopidlno)
- 170: listopad 2020: H: Václav Kňourek (Mnichovo Hradiště), R: Tomáš Bezrouk (Brno)
- 171: prosinec 2020: H: Josef Dáňa (Brno), R: Lydie Romanská (Ostrava) a Pavel Velešovsky (Jičín)
- 172: leden 2021: H: Jiří Kimla (Ústí nad Labem), R: Rozhovor o koronavirové pandemii (Taťána Sivová – Martin, Slovensko, Marcela Kubovová – Ravenna, Itálie, Jana Benešová - Jičín)
- 173: únor 2021: H: Libuše Šindlerová (Hradec Králové), R - Dita Táborská (t.č. Tchaj – wan, jinak Praha) a Nikol Wolfová (nakladatelství BKR, Sobotka)
- 174: březen 2021: H: Miroslav Tota (Ústředí), R: Martin Vídenský (Letohrad)
- 175: duben 2021: H: Zdeněk Hledač (Ostrava) a literární soutěže, R: Roman Elner (Unerázka) a Marek Velebný (Plzeň)
- 176: květen 2021: H: Luboš Giler – Zelený (Trutnov), R: Přemysl Krejčí (Pardubice)
- 177: červen 2021: H: Kryštof Harant s Polžic a Bezdržic, Jesenius, číslo k 400.výročí popravy 27 českých „pánů“, R: Čestmír Brandejs (Hr, Králové)
- 178: červenec 2021: H: Miroslav Stuchlý (Liberec), R: Štěpán Kučera (Liberec)
- 179: srpen 2021: H: Lucie Martínková (Pševs), R: Ivan Fontana (Praha)
- 180: září 2021: H: Ladislav Vondrák (Havlíčkův Brod), R: Marta Urbanová (Chotěboř)
- 181: říjen 2021: H: K.H.Borovský (200.výročí), R: Radovan Lovčí (Plasy)
- 182: listopad 2021: H: Jiří Vídeňský (Moravské Budějovice), R: Taťána Králová (Praha)
- 183: prosinec 2021: H: Advent, R: Kristýna Petišková (Praha)
- 184: leden 2022: H: Martina Myšková (Chrudim) a Lenka Benešová Hýřová (Bakov nad Jizerou), R: Michaela Prachařová (Vysoké Mýto)
- 185: únor 2022: H: Miriam Šumníková (Opava-Vávrovice) a Iva Chuchmová (Kopřivnice), R: Karla Erbová (Plzeň)
- 186: březen 2022: H: Karel Poláček (Rychnov nad Kněžnou – výročí), R: Eva Frantínová (Praha)
- 187: duben 2022: H: autoři z knihy „Návraty“, R: Václav Kňourek (Mnichovo Hradiště)
- 188: květen 2022: H: Tomáš Jirgl (Kostelec nad Labem), R: Jindřich Tošner (Třeběchovice pod Orebem)
- 189: červen 2022: H: Ondřej Kavka (Kunovice), R: Oldřich Suchoradský (Hradec Králové – o škole)
- 190: červenec 2022: H: Anglicky psaná literatura, R: Jan Lipšanský (Praha)
- 191: srpen 2022: H: lužickosrbská literatura, R: Milan Hrabal (Varnsdorf)
- 192: září 2022: H: Víno, R: Oldřich Damborský (Bořetice) Jaroslav Schnerch (Praha)

193: říjen 2022: H: 20 let ČAJe, R: Dana Beranová (Řeheč)
194: listopad 2022: H:Josef Volf (Hr. Králové), R:Martina Myšková (Chrudim)
195: prosinec 2022: H: Adventní povídky, R: Oldřich Suchoradský (Hradec Králové – o Vánocích)
196: leden 2023: H: Jaroslav Hašek (Lipnice nad Sázavou – výročí), R: Josef Švejk (Praha)
197: únor 2023: H: Německy psaná literatura, R: Ilona Pluhařová (Valdice)
198: březen 2023: H:Jan Blahoslav (500 let od narození), R: Jiří Šandera (Milonice)
199: duben 2023: H: Objevitelé, dobrodruzi, průkopníci, R: Peggy Kýrová (Plzeň)
200: květen 2023: H: 100 let rozhlasové vysílání v Československu, 120 let trati z Jičína do Turnova a 100 let od narození Jaroslav Hašek , R: Sigi Bigstein (Praha), František Tylšar (Veselí nad Lužnicí) a účastníci ankety Rozhlas a já

ČAJ pro chvíle pohody

č.200, květen 2023, ročník XXII

Vydáno 5. května 2023 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájků 1724, 509 01 Nová Paka

Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina regionálních autorů Jičínska.

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!